

บทที่ 6

กรณีศึกษาพันธมิตรเฉพาะกิจการรายงานการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2547 และการเลือกตั้งทั่วไป 2548

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอกรณีศึกษาในการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจที่เกิดจากความร่วมมือกันทางด้านการตลาดอย่างหลวมๆ (Loose Market Relationship) หรือพันธมิตรเฉพาะกิจ (Ad Hoc Pool) โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาชีพเป็นหลัก และใช้การสำรวจเอกสารเป็นข้อมูลสนับสนุน ทั้งนี้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เกี่ยวกับปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรทางธุรกิจของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ รวมทั้งการบริหารจัดการและผลที่เกิดขึ้น จากนั้น จึงนำมาวิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นของการบริหารสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ด้วยกลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจในบทถัดไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถสรุปปัจจัยการเป็นพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ว่า เกิดจากสายสัมพันธ์ทางธุรกิจความต้องการด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยของผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์มือถือ การประหยัดงบประมาณ และทรัพยากรบุคคลที่ต้องใช้จำนวนมาก นอกจากนี้ ยังช่วยในเรื่องของการสร้างความน่าเชื่อถือของคะแนนที่แต่ละสถานีนำเสนออีกด้วย

ส่วนปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้งสมาชิกทั่วไป (ส.ส.) นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เกิดจากความสำเร็จของกลุ่มพันธมิตรในรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. และเกิดจากแนวคิดของทีวีพูล

สำหรับการบริหารงานในกลุ่มพันธมิตรนั้น พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 2 กรณีศึกษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนของการรับข้อมูลที่ประมวลผล และนำไปแพร่ภาพจะเป็นหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง
- ส่วนที่สอง เป็นการรับส่งข้อมูลที่ประมวลผลให้กับกลุ่มพันธมิตร ทางผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือและเนชั่น แชนแนลเป็นผู้รับผิดชอบ
- สุดท้าย คือ กลุ่มพันธมิตรมีหน้าที่ในการสนับสนุนทั้งสองส่วนข้างต้น

ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. พบว่าผลคะแนนมีความน่าเชื่อถือ รวดเร็ว ประหยัดงบประมาณและกำลังคน ซึ่งไม่แตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการนำเสนอผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 6.1 ภูมิหลังการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งทั่วไป

ส่วนที่ 6.2 ผลการศึกษากลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 สิงหาคม 2547) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- จุดเริ่มต้นและปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรการรายงานการเลือกตั้ง
- การบริหารงานพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้ง
- ผลที่ได้จากการร่วมเป็นพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้ง

ส่วนที่ 6.3 ผลการศึกษากลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลการเลือกตั้งทั่วไป

(6 กุมภาพันธ์ 2548) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- จุดเริ่มต้นและปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรการรายงานการเลือกตั้ง
- การบริหารงานพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้ง
- ผลที่ได้จากการร่วมเป็นพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้ง

ส่วนที่ 6.1

ภูมิหลังการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งทั่วไป

ย้อนหลังกลับไปดูการเป็นพันธมิตรรายงานการเลือกตั้งเมื่อปี 2539 จะพบว่ามีทั้งการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ในวันที่ 2 มิถุนายน และการเลือกตั้ง ส.ส. ในวันที่ 17 พฤศจิกายน โดยเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกเริ่มต้นย้อนเวลาไปในปี 2539 นั้น เนื่องจากในการสำรวจเอกสารพบว่ามีกร่วมมือกันระหว่างสถานีโทรทัศน์ครั้งแรกในการรายงานผลนับคะแนน กล่าวคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ได้ร่วมกับบริษัท เดอะเนชั่น จำกัด และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี รายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. และสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ นั้น ได้ร่วมมือกับพันธมิตรด้านอื่นๆ ที่มีส่วนช่วยในการรายงานผล เช่น ธนาคาร และสถาบันการศึกษา เป็นต้น

จากการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์วัฏจักรรายวัน ถึงผลที่เกิดขึ้นของการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ปรากฏว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ได้รับความนิยมมากที่สุด

เนื่องจากมีจุดขายที่แตกต่างจากช่องอื่นๆ โดยเฉพาะเอ็กซีทีว โพล และนายมาโนช มงคล หัวหน้าบรรณาธิการเฉพาะกิจ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ยังได้เสนอความคิดเห็นในการรายงานผลครั้งต่อไปว่า ให้ร่วมมือกันทำมากกว่าการแข่งขัน กล่าวคือ "ในความคิดเห็นส่วนตัวแล้ว หากมีการรายงานผลเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าวนั้น (ระดับประเทศ) ตนไม่อยากจะให้ทุกๆ ช่องแข่งขันกันแต่น่าจะจับมือกันรายงานผล เพื่อประโยชน์ด้านการประหยัดงบประมาณ และกำลังพล เพราะสังเกตจากการรายงานผลทุกครั้ง แต่ละสถานีจะใช้กำลังพลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่อง 3 ในการรายงานผลครั้งนี้ใช้บุคลากรทั้งหมดเกือบ 500 คน"¹

ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ได้มีการพัฒนากลุ่มพันธมิตรในการรายงานผลนับคะแนนเพิ่มขึ้นจากครั้งเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. มีเพียงช่อง 9 อ.ส.ม.ท. เท่านั้น ที่ร่วมมือกับพันธมิตรกลุ่มเดิม และพบว่าแต่ละสถานียังคงเป็นพันธมิตรกับธนาคารพาณิชย์ในการออนไลน์ข้อมูลผ่านระบบประมวลผลของธนาคาร ดังแสดงในตารางที่ 6.1

จากการเลือกตั้งในปี 2539 ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งที่รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2476-2539 เป็นครั้งสุดท้าย นั่นคือ การเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ในสมัยนายสมัคร สุนทรเวช โดยรายละเอียดของการเป็นพันธมิตรของการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. วันที่ 23 กรกฎาคม 2543 นั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ตารางที่ 4.3

ภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ประกาศใช้แล้ว ทางคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. ได้จัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 4 มีนาคม 2543 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จากนั้นในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 จึงมีการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยมีทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขต ทำให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องต่างให้ความสำคัญ และดึงพันธมิตรเพื่อร่วมในการนำเสนอผลการเลือกตั้งให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ดังแสดงในตารางที่ 6.2

¹"ช่อง 9 เบียดช่อง 7 รายงานผลผู้ว่าฯ กทม.," วัฏจักร (4 มิถุนายน 2539):8.

ตารางที่ 6.1

สรุปกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจของสถานีโทรทัศน์ในการรายงานการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2539

สถานี	พันธมิตรในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 2 มิถุนายน 2539	พันธมิตรในการเลือกตั้ง ส.ส. 17 พฤศจิกายน 2539
ช่อง 3	- ธนาคารกรุงเทพ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่ได้ สรุปว่าจะร่วมกับใคร แต่คาดว่าจะ ดำเนินการเองทั้งหมด	- ธนาคารกรุงเทพ, อินโฟร กรุ๊ป, มติชน, ไอเอ็นเอ็น, องค์การกลาง, กรมตำรวจ และองค์การโทรศัพท์
ช่อง 5	- ธนาคารทหารไทย, บ.ก๊อบสัน แอนด์ กัน, บ.เทเลคอมเอเชีย จำกัด และ บ. ดิจิตอล จำกัด	- ธนาคารทหารไทย, จส.100, ไทย สกาย, วัฏจักร, สยามรัฐ, เรดิโอโฟน,บ. เทเลคอมเอเชีย จำกัด, บ.ดิจิตอล จำกัดองค์การโทรศัพท์ และปอเต็กตึ๊ง
ช่อง 7	- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และ องค์การโทรศัพท์	- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, สปช., ไอบีซี สหวิริยาโอเอ, บางกอกโพสต์ และ องค์การโทรศัพท์
ช่อง 9	- ธนาคารกรุงไทย, บ.เดอะเนชั่น จำกัด, สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต	- ธนาคารกรุงไทย, บ.เดอะเนชั่น จำกัด, สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และสถาบันราช ภัฏสวนดุสิต
ช่อง 11	- ไม่พบข้อมูลเอกสารยืนยันการเป็น พันธมิตร	- เครือข่ายเดียวกับช่อง 7 และสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, สวท.
ไอทีวี	- เครือข่ายเดียวกับช่อง 9	- เครือข่ายเดียวกับช่อง 9

ที่มา: รวบรวมจาก “ทีวีระเบิดศึก ชิงเจ้าความเร็ว รายงานผลเลือกผู้ว่าฯ กทม,” ประชาชาติธุรกิจ (30 พฤษภาคม 2539):44. และ “6 ช่องทีวีแข่งดูผลเลือกตั้ง ช่อง 5-7 เลิกโฆษณาแล้ว,” กรุงเทพธุรกิจ (16 พฤศจิกายน 2539):7.

ตารางที่ 6.2

สรุปกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจของสถานีโทรทัศน์ในการรายงานการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2544

สถานี	พันธมิตรในการเลือกตั้ง ส.ส. 6 มกราคม 2544
ช่อง 3	- ธ.กรุงเทพ ส่วนพันธมิตรด้านอื่นๆ ไม่พบข้อมูลเอกสารยืนยัน
ช่อง 5	- ธ.ทหารไทย, ททบ. 5 มาร์เก็ตติ้ง, TGN, ฐานเศรษฐกิจ, ช่องข่าวยูบีซี 7, สำนักข่าววิทยุจีเอ็นเอ็น, สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ, สำนักพระนครโพล ของสถาบันราชภัฏพระนคร, อาทิตยวิเคราะห์รายวัน, พีเน็ต, สมาคมเคเบิลทีวี (ประเทศไทย), สมาคมวิทยุสื่อสารความถี่ประชาชนชาติ CB 245 ประเทศไทย
ช่อง 7	- ธ.กรุงศรีอยุธยา ส่วนพันธมิตรด้านอื่นๆ ไม่พบข้อมูลเอกสารยืนยัน
ช่อง 9	- ธ.กรุงไทย, ม.อีสต์ซัมมิต, กศน., การสื่อสารฯ, องค์การโทรศัพท์ฯ, จุฬาลงกรณ์ฯ, สถาบันพระปกเกล้า, บิสซิเนส เรดิโอ, เดลินิวส์, และ Thai Independent Network Agency
ช่อง 11	- สถาบันพระปกเกล้า, มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย, ม.ธรรมศาสตร์, กลุ่มเนชั่น, ธ.ทหารไทย, ธ.ออมสิน และ ธ.ก.ส.
ไอทีวี	- เครือเนชั่น, ศูนย์ข่าวแปซิฟิก จ.ส. 100, ธ.ไทยพาณิชย์, เดลินิวส์, สวนดุสิตโพล, ฟोनลิ่ง ซินิเตอร์คอม, ธ.ออมสิน และ ธ.ก.ส., พีเน็ต, เอไอเอส, ทีทีแอนด์ที, องค์การโทรศัพท์ฯ และ ศูนย์วิจัย ม.ธรรมศาสตร์

ที่มา: รวบรวมจาก "ศึกทีวีชิงข่าวเลือกตั้ง ไอทีวีมาแรงแซงทุกช่อง," ผู้จัดการรายวัน (8 มกราคม 2544):20.

จากภูมิหลังของการเป็นพันธมิตรรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรข้างต้น ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของพันธมิตรที่ร่วมมือกันรายงานผลเลือกตั้งในเบื้องต้น ถัดไปผู้วิจัยจะได้นำเสนอกรณีศึกษาที่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการร่วมมือกันของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย

ส่วนที่ 6.2

ผลการศึกษากลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจการรายงานการเลือกตั้ง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 สิงหาคม 2547)

6.2.1 จุดเริ่มต้นและปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผล นับคะแนนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

จากอดีตที่ผ่านมา สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้วยการรายงานผลการเลือกตั้ง โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับสื่อสิ่งพิมพ์ สถาบันการศึกษา และ ธนาคารพาณิชย์ที่มีระบบคอมพิวเตอร์ประมวลผลมาตลอด แต่สำหรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครในวันที่ 29 สิงหาคม 2547 ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของความร่วมมือ จากเดิมที่แต่ละสถานีต่างหาพันธมิตรของตนเอง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันกลับหันมามุ่งเน้น กำลังในการรายงานการเลือกตั้ง กลายเป็นกลุ่มพันธมิตรหลายๆ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่ม 5 พันมิตร ได้แก่ ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, เนชั่น แชนแนล และเอไอเอส กลุ่มช่อง 9 กับดีแทค กลุ่ม ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และกลุ่มไอทีวีกับเอไอเอส นอกจากนี้ ยังได้เปลี่ยนการใช้เทคโนโลยี ประมวลผลจากธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ให้บริการเครือข่ายระบบโทรศัพท์มือถือเข้ามามีบทบาทในการประมวลผลแทน

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ประมวลผลจากธนาคารพาณิชย์มาเป็น ผู้ประกอบการระบบโทรศัพท์มือถือนั้น อติศักดิ์ ลิ้มปฐง์พัฒนกิจ² บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล ได้ อธิบายว่า จุดเริ่มต้นมาจากการเลือกตั้งเมื่อปี 2544 พอดีกับที่ช่วงนั้นทางเนชั่นฯ ไปทำไอทีวี ซึ่ง ได้ทำข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งในปี 2544 โดยเริ่มเตรียมงานในเดือนพฤศจิกายน 2543 เพราะจะ มีการเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544 เหตุที่หันมาใช้โทรศัพท์ เนื่องจากตอนนั้นเกิดวิกฤต เศรษฐกิจปี 2540 ทำให้ธนาคารปิดกิจการไป และทางธนาคารเองไม่ค่อยยินดีในการร่วมเป็น พันมิตร ด้วยมีค่าใช้จ่ายสูง และต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก เนื่องจากระบบการนับคะแนน เปลี่ยนไป โดยต้องนำมารวมกันแล้วนับที่เขต ทำให้ใช้ระยะเวลาข้ามวัน ซึ่งธนาคารต้องเปิดทำ การ แล้วในวันเลือกตั้งระบบเอทีเอ็มของธนาคารจะรวน เพราะธนาคารต้องใช้ระบบประมวลผล คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเลือกตั้ง ส่งผลให้ต้องปิดบริการเอทีเอ็มบางส่วน

²สัมภาษณ์ อติศักดิ์ ลิ้มปฐง์พัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล,

ทางแก้ไขในตอนนั้นจึงมาร่วมกับเทเลคอมเอเชีย (TA) ซึ่งกำลังพยายามพัฒนาระบบพีซีที (PCT) ให้รายงานผลคะแนนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยใช้โทรศัพท์พีซีทีในเขตกรุงเทพฯ แต่ถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าไร เพราะวาระบบมันล่ม มันไม่เสถียรพอ เนื่องจากเพิ่งเริ่มใช้กรณีนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นทำให้คิดว่า การเลือกตั้งใหม่จะอย่างไรดี ผมคิดล่วงหน้าเกือบปี เพราะว่าเลือกตั้งผู้ว่ากทม. มีกลางปี 2547 เลือกตั้งใหญ่มีต้นปี 2548 แล้วธนาคารก็พึ่งไม่ได้แล้วเพราะว่ามันต้องนับข้ามวัน ก็เลยคิดถึงระบบโทรศัพท์ เพราะผมเห็นการโหวตบนหน้าจอท้ายผลฟุตบอล มันขึ้นเรียลไทม์ (Real Time) ผมก็เลยปรึกษาทางคุณชุนติธรฝ่ายอินเทอร์เน็ตเราว่าเป็นไปได้ไหมถ้าผมจะเอาคนไปประจำที่เขตเลือกตั้ง แล้วกดคะแนนที่เขานับแบบเดียวกับที่ชาวบ้านเขากดเอสเอ็มเอส (SMS) เข้ามา ฝ่ายเทคนิคเราก็ไปศึกษาแล้วบอกเป็นได้ แต่อย่างไรก็ต้องคุยกับบริษัทโทรศัพท์ เพราะเขามีระบบประมวลผล³

นอกจากนี้ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์ กรรมการผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย เอไอเอส ยังได้เปรียบเทียบถึงข้อแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์กับระบบโทรศัพท์มือถือว่า ธุรกิจที่มีเครือข่ายมากที่สุดของประเทศในอดีต ก็คือธุรกิจธนาคาร เพราะธนาคารจะมีออนไลน์สาขา มีคอมพิวเตอร์เน็ตเวิร์คที่ค่อนข้างจะกระจายทั่วประเทศมากที่สุดธุรกิจหนึ่ง แต่จุดอ่อนอย่างหนึ่งของกรณีธุรกิจธนาคารต้องเข้าใจว่า ในการออนไลน์จะไปถึงสาขา ไม่ได้ถึงจุดที่เลือกตั้ง ไม่ได้ไปถึงจุดที่นับคะแนน เพราะฉะนั้นส่วนใหญ่อะไรการรวบรวมคะแนน ก็ต้องรวบรวมคะแนนเสร็จแล้วจึงไปกรอกที่สาขาของธนาคารต่างๆ นี่ก็จุดแตกต่าง แต่ถ้ามาทำกับธุรกิจโมบายของเอไอเอสสามารถนับได้ ณ จุดที่นับส่งข้อมูลทำให้ลดขั้นตอนลงไปได้ ส่งผลให้แนวคิดที่บอกว่า คะแนนต่อคะแนน นาทีต่อนาที มันมีความเป็นไปได้⁴

แนวคิดข้างต้น ทำให้ทราบถึงที่มาของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการประมวลผลจากธนาคารพาณิชย์กลายเป็นผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์มือถือ ส่วนขั้นตอนต่อไปในการดำเนินงานจะเป็นการติดต่อบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ โดยเริ่มจากดีแทค

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

...เพราะเราทำอะไรกับดีแทคหลายเรื่อง เช่น ข่าวนมมือถือ... ดีแทคบอกว่าได้ แต่ต้องเขียนโปรแกรมสนับสนุนพอสมควร...ตอนนั้นเราคิดตั้งแต่ต้นปี 2547 ก็คิดล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ดีแทคก็ศึกษา เราก็ศึกษาการตลาด เพราะเรามีรายการที่ช่อง 7 ตอนเช้า เราก็ควรทำอะไรกับช่อง 7 ก็ไปปรึกษาช่อง 7 ...⁵

จากคำกล่าวของอดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นพันธมิตรทางธุรกิจของกลุ่ม 5 พันธมิตร ซึ่งประกอบด้วย ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, เนชั่น แชนแนล และเอไอเอส โดยได้กล่าวถึงที่มาว่า

จริงๆ แล้ว แนวคิดการรวมกลุ่ม (POOL) มาจากคุณสุรางค์ (กรรมการผู้จัดการ บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด) แต่เดิมผมคิดแค่ช่อง 7 กับเนชั่น แชนแนลเท่านั้นเอง เป็นพันธมิตรกันเพราะเราไม่สามารถแข่งกับช่อง 7 อยู่แล้ว และช่อง 7 ไม่ได้มองว่าเราเป็นคู่แข่ง ร่วมกันได้เพราะช่อง 7 ไม่มีกำลังคน พอไปเล่าแนวคิดให้คุณสุรางค์ฟัง เขาบอกว่าดี น่าสนใจ แน่ใจทำได้นะได้รับรองทำได้ และตอนนี้เรายังมีเวลาอีกประมาณ 4 เดือน จะประหยัดเรื่องกำลังคน เพราะค่าโทรศัพท์ดีแทครับผิดชอบ ก็กลับมาใหม่แก็บบอกว่าต้องจ่ายเรื่องค่าคนแพง เพราะว่าเซตหนึ่งมี 20 กระดาน ต้องอยู่ 20 คน 50 เซต ก็ 1,000 คน ต้องมีกะ มีอะไรอีก แก็บบอกว่าชวนช่องอื่นมาดีกว่าก็เลยชวนช่อง 3 กับ 5 ตอนนั้นทุกคนยังไม่ได้คิดอะไร คิดแบบเก่าเรื่องธนาคาร ซึ่งเป็นไปไม่ได้...ผมพูดได้เลยว่าเอาดีแทคเสนอช่อง 7 บอกว่า เอา AIS ได้ไหม เพราะว่าเอไอเอสเป็นสปอนเซอร์ใหญ่ของช่อง 7... ผมคุยกับดีแทคว่ามาทำกับเนชั่น แชนแนล ไหวไหม ดีแทคก็ไปคุยกับช่อง 9⁶

ที่ม้างกล่าวมีความสอดคล้องกับสุภาพชาย บุตรจันทร์ ซึ่งกล่าวว่า

กรรมการผู้จัดการ (สุรางค์ เปรมปรีดิ์) เป็นผู้บริหารระดับสูง ซึ่งมีอำนาจในการเอาความนี้ไปขายกับทุกๆ ช่อง แล้วก็เห็นด้วย...ปกติผู้บริหารทุกช่องเขาพบปะหารือกันเป็นประจำอยู่แล้ว ทั้งในส่วนตัวและส่วนของงานต่างๆ อะไรที่พอจะหารือร่วมเป็นพันธมิตรกันได้ ก็ทำได้ มันก็ต้องให้เข้ากับยุคใหม่ของการตลาด ยุค

⁵สัมภาษณ์ อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล,

22 เมษายน 2548.

⁶เรื่องเดียวกัน.

ใหม่ของการทำงาน อะไรที่มันร่วมมือกันได้ในบางจุดก็ร่วมมือกัน ซึ่งการแข่งขันก็
ว่ากันไปตามเรื่อง ตามแนวทางไป⁷

ส่วนทางด้านช่อง 9 อ.ส.ม.ท. สมชีพ พงศ์คุณ หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ
กล่าวว่า แต่เดิมได้ร่วมกับธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีบุคลากรพร้อมเนื่องจากว่าธนาคารกรุงไทยมี
สาขาอยู่ค่อนข้างมากพอสมควร ถือว่าเครือข่ายออนไลน์เชื่อมต่อถึงกันหมด ถ้าร่วมเป็นพันธมิตร
กันก็แค่เชื่อมโยงสัญญาณจากสำนักงานใหญ่ที่เป็นฐานข้อมูล และส่งไปที่ อ.ส.ม.ท. หรือช่อง 9
ซึ่งมีตัวแปรสัญญาณเป็นซอฟต์แวร์ออกมาขึ้นเป็นตัวเลข แต่เนื่องจากช่วงนั้นธนาคารกรุงไทย
น่าจะกำลังมีการเปลี่ยนย้ายที่ทำการหรือจัดระบบฐานข้อมูลใหม่ ทำให้เครื่องมือทั้งหลายไม่
พร้อม เมื่อติดขัดตรงนี้ อ.ส.ม.ท. ก็ต้องไปจับกับดีแทค...เนื่องจากว่าดีแทคเขาก็มีสินค้าที่โฆษณา
กับเราการมาร่วมกับดีแทคน่าจะได้พันธมิตรใหม่ ได้ช่องทางธุรกิจ...ก็มีการเชิญมาพูดคุยว่าเรา
ประสงค์จะเป็นอย่างนี้ เนื่องจากว่าเราหลุดจากกรุงไทยไปแล้ว ถ้าเราจะทำเองก็เห็นว่าน่าจะเอา
ดีแทคมาแข่งขันกัน แล้วเราก็ได้ เพราะดีแทคมีความประสงค์ที่จะทำร่วมกับเรา ก็เกิดเป็น
พันธมิตรระหว่างดีแทคขึ้นมา⁸

นอกจากนี้ ในส่วนของกลุ่มพันธมิตรของไอทีวีและเอไอเอสนั้น จักรชัย ตะวันธรงค์
บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

เราคิดว่าโทรศัพท์มือถือน่าจะอำนวยความสะดวกได้ ซึ่งเอไอเอสก็มีวิธีแก้ไข
(Solution) ที่คุยกับเราก่อนตั้งแต่แรกว่าเขาสามารถใช้เจ้าหน้าที่ร่วมกับเราและ
สามารถให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายกระดานับคะแนนและส่งคะแนนแบบเรียลไทม์ผ่าน
ระบบเอสเอ็มเอสได้ โดยใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกเขียนออกมาพิเศษ เราก็คิดว่าโอเคทำเน้
ก็จับมือกับเอไอเอส ...พอเริ่มแถลงข่าวก็ปรากฏว่าของอื่นก็ตาเหลือก พูดตาม
ภาษาผม ไม่คิดว่าเราจะทำแบบนี้ เขาก็หาวิธีที่จะทำอย่างไรให้ชดเชย
(Recover) จุดที่เสียเปรียบกับไอทีวีได้ ก็มาเจรจากับเอไอเอส เดิมเอไอเอสตกลง
กับเราเป็นเฉพาะตัว (Exclusive)...ทีนี้ก็เรื่องใหญ่แล้ว เพราะฐานข้อมูลเมื่อเราตก
ลงเป็นเฉพาะตัว (Exclusive) แล้ว เราไม่อยากแชร์ถึง เอไอเอสเลยเขียนให้ตาม
ช่องอีกระบบหนึ่ง คนละเซิร์ฟเวอร์ (Server) เจ้าหน้าที่คนละชุด เพื่อไม่ให้เสีย

⁷สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว
สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

⁸สัมภาษณ์ สมชีพ พงศ์คุณ, หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ
สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 5 เมษายน 2548.

ข้อตกลงที่ทำไว้กับเรา ถามว่าเอไอเอสผิดไหม ถ้าผมเป็นเอไอเอสผมก็ทำอย่างนั้น ...เราก็เลยต้องยอมให้เอไอเอสทำกับช่องอื่นด้วย⁹

ด้านเอไอเอสนั้น มีการร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจถึง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มช่อง 3, 5, 7 และเนชั่น แชนแนล ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ไอทีวี โดยสุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์ ได้อธิบายว่า

จริงๆ ตอนนั้นเป็นเรื่องของการเข้ามาตีตลาดต่างกัน ...ก็ขึ้นอยู่กับว่ามาคุยกับเราเป็นใคร ไอทีวีนี่ก็ชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นบริษัทในเครือชินวัตรเราอยู่ ก็มีการคุยอยู่แล้วว่าจะมีการทำตรงนี้ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ต่างๆ เขาก็มีการรวมกลุ่มกันแล้วก็มาคุยกับเรา ในที่สุดเราก็ตัดสินใจว่า โอเคไม่เป็นไร เราก็ทำทั้งสองกลุ่มเลยก็แล้วกัน ...ใช้เครือข่ายเราเพราะเครือข่ายเราก็มีอยู่แล้ว และก็แชร์ได้อยู่แล้ว ไม่ว่าคุณจะมีสองกลุ่ม สามกลุ่มหรือหนึ่งกลุ่ม ก็ทำได้ ... ถ้าถามว่าจำนวนกลุ่มมันเกิดจากเอไอเอสไหม ไม่ใช่หรอก เกิดจากว่าสถานีโทรทัศน์ตอนนั้นยังไม่เป็นทีวีพูล ยังแยกกันอยู่...¹⁰

ในส่วนของเทคโนโลยีที่ใช้ในการประมวลผลนั้น ได้รับการชี้แจงเพิ่มเติมว่า เครือข่ายของเอไอเอสเราไม่ใช่ Short Message ใช้เทคนิคที่เรียกว่า USSD (Unstructured Supplementary Service Data) ซึ่งเป็นรูปแบบข้อมูล (Data) อีกประเภทหนึ่งในเครือข่าย โดยวิธีใช้เทคโนโลยี USSD คือ กด *989# แล้วโทรออก แต่ว่ามีรหัส (Code) พิเศษของมันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถส่งคะแนนไปได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นการนับคะแนนในแต่ละกระดาน ในแต่ละเขต ก็สามารถส่งคะแนนได้ เพราะฉะนั้น นี่ก็จุดเริ่มต้นว่าทำไมเอไอเอสเข้าไปร่วมตรงนั้น¹¹

จุดเริ่มต้นที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นที่มาของกลุ่มพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 29 สิงหาคม 2547 ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 6.3

⁹สัมภาษณ์ ฉัตรชัย ตะวันธรงค์, บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี, 29 มีนาคม 2548.

¹⁰สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

¹¹เรื่องเดียวกัน.

ตารางที่ 6.3

สรุปกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

สถานีโทรทัศน์	พันธมิตร
ช่อง 3, 5, 7	- เนชั่น แชนแนล - เอไอเอส - คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ช่อง 9	- ดีแทค - มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ช่อง 11	- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ - สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ (โดยกรมประชาสัมพันธ์ได้ขอความร่วมมือจากพันธมิตรในการรายงานผลเอ็กซิต โพลล์ ซึ่งจัดทำโดยกลุ่มพันธมิตร ช่อง 11/1 นิวส์วัน, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, บ. ไทยเดย์ดีอทคอม, บีทีวี่, ดีแทค และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)
ไอทีวี	- เอไอเอส - หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และโพสต์ทูเดย์ - สำนักข่าวจีจีนิวส์ - บางกอก ฟอรัม - ดุสิตโพลล์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 9 ท่าน ในประเด็นของปัจจัยการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ท่าน ให้ความเห็นถึงปัจจัยในการร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจว่า เกิดจากสายสัมพันธ์ทางธุรกิจ (Network) และความต้องการทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยของผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์มือถือ

ปัจจัยรองลงมา คือ ในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. นั้น จะใช้งบประมาณค่อนข้างสูง และพบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง 3 ท่าน จากทั้งหมด 9 ท่าน ให้ความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นของการใช้ทรัพยากรบุคคลจำนวนมาก การแข่งขันในการรายงานผลที่มีความรุนแรง และความน่าเชื่อถือของคะแนนที่แต่ละสถานีนำเสนอ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...บางคนมีการเฝ้าคะแนนกัน ก๊อปปี้ (Copy) กัน เราจึงอยากจะสร้างจุดประสงค์การลดค่าใช้จ่ายและมาตรฐานการทำคะแนนที่เชื่อถือได้”¹²

“สิ่งที่พบก็คือ มีการแข่งขันกันมาก การแข่งขันเพื่อเอาชนะกัน บางทีความผิดพลาดในเรื่องข้อมูลก็มีสูง ก็เกิดการดัม (Dump) คะแนนกันขึ้น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เคยพบ เคยเห็นมา...พอดัม ไปสักพักหนึ่ง คะแนนกลับลดลงมา ซึ่งมันเป็นไปไม่ได้เลยในทางปฏิบัติ นับคะแนนแล้วคะแนนจะลดลง”¹³

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางด้านกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ มีการเปลี่ยนวิธีนับคะแนน จากที่เคยนับที่หน่วยเลือกตั้ง และส่งคะแนนให้ศาลว่าการ กทม. ประกาศผล เปลี่ยนเป็นนับรวมที่เขตปกครอง แล้วนำผลแต่ละเขตมารวมที่ศาลว่าการ กทม. เพื่อประกาศผลนับคะแนน ทำให้ระยะเวลาในการนับคะแนนเพิ่มมากขึ้น จึงไม่สามารถขอความร่วมมือจากธนาคารได้เหมือนที่ผ่านมา¹⁴

อีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้แต่ละสถานีโทรทัศน์ต้องหาพันธมิตรมาร่วมในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ คือ

...เหตุผลที่โทรทัศน์ต้องมีพันธมิตร คือ ทำในสิ่งที่โทรทัศน์ทำไม่ได้ นั่นคือ เอไอเอส อันดับแรก อันดับสองคือราชภัฏมีโพล โพลเป็นอะไรที่เราอยากได้มาก เราไม่มีคนจะเดินในสนาม ไปเซอร์เวย์ผลคะแนนเลือกตั้งทุกสามวันได้ แต่ราชภัฏทำได้ ถ้าเราจับมือกันเราก็จะได้ข้อมูลตรงนี้ออกอากาศ¹⁵

¹²สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548.

¹³สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

¹⁴สัมภาษณ์ อติศักดิ์ ลิ้มปฐง์พัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

¹⁵สัมภาษณ์ จัตรชัย ตะวันธรงค์, บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี, 29 มีนาคม 2548.

แสดงปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

ปัจจัยการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ				
กลุ่มช่อง 3, 5, 7, เนชั่น แชนแนล และเอไอเอส	กลุ่มช่อง 9 และดีแทค	กลุ่มช่อง 11 และเครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์	กลุ่มไอทีวี และเอไอเอส	
- การนับคะแนน จากที่เคยนับที่หน่วยเลือกตั้ง เปลี่ยนเป็นนับรวมที่เขตปกครอง แล้วนำผลแต่ละเขตมารวมที่ศาลาว่าการกทม. เพื่อประกาศผลนับคะแนน - งบประมาณที่ได้ค่อนข้างสูงมาก - ต้องใช้ทรัพยากรบุคคลจำนวนมาก - ความเชื่อถือของคะแนนที่น่าเชื่อถือ - เทคโนโลยีของโทรศัพท์มือถือ - สายสัมพันธ์ทางธุรกิจ (Network) - การแข่งขันที่รุนแรง - การเป็นผู้สนับสนุน (Sponsor) ในสถานีของผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ	- ต้องการเทคโนโลยีและเครือข่ายของโทรศัพท์มือถือ - บุคลากรไม่เพียงพอ - ได้เงินหรือการลงทุนโฆษณาจากพันธมิตร - ต้องการสร้างการแข่งขัน จึงเลือกพันธมิตรที่ต่างจากช่องอื่นๆ - การเป็นผู้สนับสนุน (Sponsor) ในสถานีของผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ	- แนวคิดในการบูรณาการศักยภาพภายในของสถานีที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของกรมประชาสัมพันธ์	- มีความต้องการเทคโนโลยีใหม่ คือ โทรศัพท์มือถือ ที่อำนวยความสะดวกในการรายงานผล - ต้องการกำลังคน - สายสัมพันธ์ทางธุรกิจในรูปแบบของบริษัทในเครือเดียวกัน - หาพันธมิตรจากสิ่งที่มีโทรศัพท์ไม่สามารถทำได้	

6.2.2 การบริหารงานพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลนับคะแนน
การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การนำเสนอหัวข้อการบริหารงานในกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจรายงานงานการเลือกตั้งผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากข่าว บทความทางหนังสือพิมพ์ และจากบท
สัมภาษณ์มาทำการรวบรวมไว้ในรูปแบบของตาราง ซึ่งสามารถประมวลผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 6.5

แสดงการบริหารงานพันธมิตรกลุ่มช่อง 3, 5, 7, เนชั่น แชนแนล และเอไอเอส
ในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

พันธมิตร	หน้าที่รับผิดชอบ
ช่อง 3, 5, 7	รับข้อมูลจากเอไอเอสร่วมกัน และนำไปเผยแพร่ให้กับ ประชาชน นอกจากนี้ ช่อง 7 ได้ร่วมกับเนชั่น แชนแนล ทำ รายการ “ข่าว 7 สี” ในภาคเวลา 10.55 น. โดยจะมีรายการ พิเศษ “โค้งสุดท้ายเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.” ซึ่งเพิ่มเวลาข่าวภาค เที่ยงอีก 15 นาที
เนชั่น แชนแนล	จัดหาและอบรมอาสาสมัครในการใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อมูล ประจำกระดานนับคะแนน จัดทำระบบสำรองข้อมูล (Back up) และเพิ่มเติมข่าวเลือกตั้งฯ ในช่อง TTV 1 ทุกต้นชั่วโมง
เอไอเอส	เครือข่ายข้อมูลในการประมวลผล และ Sim Card
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ร่วมกับเนชั่น แชนแนล เปิดเวทีสาธารณะโค้งสุดท้าย “วาระ กรุงเทพเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.” และจัดทำเอ็กซีทีฟ โพลส์ในวัน เลือกตั้ง

ตารางที่ 6.6

แสดงการบริหารงานพันธมิตรกลุ่มช่อง 9 และดีแทคในการรายงานการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

พันธมิตร	หน้าที่รับผิดชอบ
ช่อง 9	รับข้อมูลจากดีแทค และนำไปเผยแพร่ให้กับประชาชน และจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำกระดานนับคะแนน เพื่อใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อมูล
ดีแทค	เครือข่ายข้อมูลในการประมวลผล
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	จัดทำเอกซิท โพลล์ในวันเลือกตั้ง

ตารางที่ 6.7

แสดงการบริหารงานพันธมิตรกลุ่มกรมประชาสัมพันธ์ในการรายงานการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

พันธมิตร	หน้าที่รับผิดชอบ
ช่อง 11	รับข้อมูลจากสำนักข่าวนำไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทางสื่อโทรทัศน์
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	รับข้อมูลจากสำนักข่าวนำไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทางสื่อวิทยุกระจายเสียง
สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์	จัดตั้งทีมงานเตรียมนำเสนอข่าว ให้กับช่อง 11 และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กรมการปกครอง	ผลการนับคะแนน
กลุ่มพันธมิตร 11/1 นิวส์วัน	ให้ความร่วมมือจากการร้องขอของกรมประชาสัมพันธ์ในการรายงานผลเอกซิท โพลล์

ตารางที่ 6.8

แสดงการบริหารงานพันธมิตรกลุ่มไอทีวี และเอไอเอสในการรายงานการเลือกตั้ง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (29 ส.ค. 2547)

พันธมิตร	หน้าที่รับผิดชอบ
ไอทีวี	เสนอรายการพิเศษ "เกาะติดเลือกตั้ง ยึดกรุงเทพฯ 47" ในช่วงเช้าภาคค่ำ ทุกวันอาทิตย์ เวลา 18.00 น. เริ่ม 6 มิ.ย. 47 และจัดจ้างเจ้าหน้าที่ในการใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อมูลประจำกระดานนับคะแนน
หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และโพสต์ทูเดย์	เปิดคอลัมน์พิเศษเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทุกวันจันทร์ ตั้งแต่วันที่ 7 ก.ค. – 18 ส.ค. 47
บางกอก ฟอรัม	จัดงานร่วมกับกลุ่มพันธมิตรในรูปแบบ Dinner Talk และถ่ายทอดสดทางวิทยุ-โทรทัศน์ รวมทั้งตีพิมพ์ในเครือโพสต์
สำนักข่าวจีจีนิวส์ (บิสซิเนสเรดิโอ FM 96.5)	เปิดรายการพิเศษ "เกาะติดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม." ทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.00 – 12.00 น. เริ่ม 6 มิ.ย. 47
ดุสิตโพลล์ (ม. ราชภัฏสวนดุสิต)	ผลคะแนนนิยมต่อเนื่องทุกสัปดาห์ จัดทำเอ็กชิต โพลล์ในวันเลือกตั้ง และจัดหานักศึกษาสมทบให้กับไอทีวี ในการใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อมูลประจำกระดานนับคะแนน
เอไอเอส	เครือข่ายข้อมูลในการประมวลผล, Sim Card และประกาศเป็นอีกสื่อหนึ่งที่รายงานผลเลือกตั้งผู้ว่าฯ ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ภายใต้บริการ Election Channel ทั้งในรูปแบบของข้อมูล, ภาพ, วิดีโอคลิป และการรายงานสด
ทุกพันธมิตร	ร่วมกันตั้งศูนย์ปฏิบัติการพันธมิตรเกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 47 ณ ศูนย์อำนวยความสะดวก ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร เพื่อร่วมมือกันรายงานข่าวในวันเลือกตั้ง

จากตารางที่ 6.5-6.8 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้านการบริหารงานภายในกลุ่มพันธมิตร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินงาน

สำหรับกลุ่มพันธมิตรช่อง 3, 5, 7, เนชั่นฯ และเอไอเอสนั้น วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ ได้กล่าวถึงลักษณะการดำเนินงานว่า

เรายึดหลักการทำคะแนนร่วมกัน นี่เป็นพื้นฐานเลย แต่สิ่งที่ออกอากาศบนหน้าจอต่างคนต่างทำ ระบบทีวีให้หน้าจอร่วมกันไม่ได้ พูลนี่คือเรื่องการทำคะแนนอย่างเดียวเท่านั้น การได้มาซึ่งข้อมูลดิบของคะแนน แค่นั้นเองจบ แต่ส่วนอื่นเราก็แยกกัน ที่ค่าใช้จ่ายสูง คือตรงนี้ ตรงผลคะแนน...การตัดสินใจเราทำรูปแบบของคณะกรรมการ ที่เราเริ่มคือ เนชั่นฯ, ช่อง 3, 5, 7, เอไอเอส เราคุยกันว่าระบบของคะแนนจะมาอย่างไร เราวาง (Set) วิธีการรายงานคะแนนอย่างไร เอไอเอสวางระบบเซิร์ฟเวอร์ (Server) ให้ได้แบบนี้ เราจะมีวิธีการให้คะแนนเข้ามาแบบไหน ความถี่เท่าไร มีการทดสอบระบบกัน ในรูปกรรมการนี้เรานั่งคุยกันตลอด จนกระทั่งก่อนเลือกตั้งเราคุยกันมาสัปดาห์ละครั้งทุกสัปดาห์ ต่างคนต่างกลับไปทำการบ้าน เอไอเอสทำมาแจ้งว่าคืบหน้าอย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นมันเกิดอุปสรรคใหม่ ถกเถียงกันไปจนสุดท้ายก็ออกมาอย่างที่เห็น"¹⁶

ทางด้านเนชั่น แชนแนล อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒน์กิจ กล่าวว่

ผมขอสิทธิขาด ขอตัดสินใจในบางเรื่องเอง แต่หลักการใหญ่เป็นแบบนี้ ทุกช่องก็ส่งคนที่เป็นผู้จัดการเทคนิค หรือ บก.มาประชุมเพื่อรับทราบเรื่องที่เราทำ ถ้าไม่เห็นด้วยก็บอก ถ้าไม่เข้าใจเราก็จะอธิบายให้เข้าใจ ให้เห็นตรงกัน ซึ่งผมคิดว่าแต่ละช่องก็ไวใจเนชั่นฯ มาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าคนที่ทำงานช่องต่างๆ ผมก็รู้จัก เคยทำงานด้วยกันมาก่อน รู้จักหมดทุกคน ผมบอกว่าได้ รับรอง เขาก็เชื่อใจ

¹⁶สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ

เนื่องจากการเป็นพันธมิตรในครั้งนี้ เอไอเอส คือ ผู้ให้บริการระบบประมวลผลถึง 2 กลุ่ม ดังนั้น ในการดำเนินงาน อดีตศักดิ์ ลิมปรุ่งพัฒนกิจ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า

เราก็พยายามจะแยก ผมใช้วิธีในการประชุมเฉพาะในส่วนของทีมที่เป็นพันธมิตร อย่างเดียว อะไรที่คิดว่าเราควรจะทำเพื่อป้องกัน เพราะผมก็มีระบบสำรองข้อมูล (Back up) อีกชั้นหนึ่ง ใช้โทรศัพท์ฟิสิกไลน์ไม่ใช่เรียลไทม์ (Real Time) ในการไป นับคะแนน เพื่อป้องกันด้วย...ที่แรกผมก็ไม่แน่ใจระบบ ว่ามันจะล่มหรือไม่"¹⁷

ในส่วนของการอ้างคนทางเนชั่น+ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาและฝึกอบรมอาสาสมัคร เนื่องจากมีขั้นตอนการกด กล่าวคือ

คุณต้องกดแบบนี้ อย่างนี้ คุณอยู่เขตไหน ประจำกระดานที่เท่าไร การส่งคะแนน ในครั้งนั้นคือ ชีตหนึ่งครั้งส่งหนึ่งครั้ง เพราะฉะนั้น คะแนนจะวิ่งเร็วมาก นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบด้าน การประสานงานกับเอไอเอสในเรื่องของเทคโนโลยีที่เราร่วมมือ กัน และทำระบบสำรอง (Back up) ให้ช่องอื่นด้วย"¹⁸

ด้านเอไอเอสนั้น สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์ ได้อธิบายถึงการดำเนินงานกับพันธมิตรทั้ง 2 กลุ่มว่า

เราแยกกันครับ คือ เราต้องการความโปร่งใส คะแนนไม่ได้มาจากเอไอเอส คะแนนของไอทีวีก็ไอทีวีส่งมา คะแนนของอีกกลุ่มก็อีกกลุ่มส่งมา เพราะฉะนั้น เคเบิลแยกกัน เราคงไม่เอาคะแนนไอทีวีไปให้อีกกลุ่มหนึ่งดู แล้วเอาอีกกลุ่มไปให้ ไอทีวีดู เพราะในที่สุดก็ดึงไปใช้ในรายการทีวีเขา เพราะฉะนั้นถ้าเกิดคุณบริหารให้เกิดการนับคะแนนได้เร็ว คะแนนของคุณก็อาจจะมียุทธใหม่ (Update) กว่า ให้เขาแข่งกันเอง"¹⁹

ทางกลุ่มพันธมิตรของ 9 และดีแทค มีส่วนคล้ายกับพันธมิตรกลุ่มไอทีวี และเอไอเอส กล่าวคือ ในการดำเนินงานจะไม่มี ความซับซ้อน ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 6.6

¹⁷สัมภาษณ์ อดีตศักดิ์ ลิมปรุ่งพัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

¹⁸สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเนชั่น, 25 มีนาคม 2548.

¹⁹สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

ส่วนการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ของช่อง 11 นั้น ทองทศ มหามนตรี ได้อธิบายว่า ...แต่เดิมเราพยายามทำด้วยตัวเองมาตลอดก็ทำเท่าที่ทำได้ แต่ว่าพอเป็นการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ครั้งล่าสุด เราเริ่มมีการบูรณาการ หมายความว่าพยายามใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของตัวช่อง 11 ที่เป็นส่วนหนึ่งของกรมประชาสัมพันธ์ ตัวช่อง 11 เองเป็นทีวีไม่มีฝ่ายข่าวเป็นของตัวเอง คนที่ทำข่าวคือพวกที่อยู่สำนักข่าว ผลิตข่าวทางทีวีช่อง 11 และวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่ามันเป็นคนละหน่วยงาน แต่การเลือกตั้งผู้ว่าฯ บางครั้งต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ฝ่ายสำนักข่าวเองมีรถดาวเทียม รถโอบี (OB) แต่ไม่พอเพราะต้องใช้หลาย ๆ จุด ก็ต้องบูรณาการร่วมกับช่อง 11²⁰

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้น ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานของพันธมิตร อย่างไรก็ตาม กลับพบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายในของแต่ละองค์กร และปัจจัยที่อยู่ภายนอกกลุ่ม โดยชุตินธรา วัฒนกุล หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเอ็นเอ็น ได้กล่าวว่า “กระดานนับคะแนนมีเยอะขึ้นอย่างเห็นตอนแรกแจ้งว่า เขตนี้ในกทม. ใช้ 20 กระดานพอจริงๆ แล้วไม่ได้ใช้ 20 กระดานตามที่กำหนดมา เนื่องจากถ้าใช้ 20 กระดานทำให้นับช้า จึงเพิ่มกระดานขึ้นมาให้นับได้เร็ว พอกระดานเพิ่มขึ้นก็แปรผันจำนวนอาสาสมัคร”²¹

นอกจากนี้ สุกัญญา กุ๊กังวาน ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงปัญหาในเรื่องของอาสาสมัครว่า

วันนั้นห้ามทำโพลล์ ก็จะมีผลกระทบหมด เพราะเด็กที่ทำโพลล์ส่วนหนึ่ง คือเด็กที่เป็นอาสาสมัครของเรา เด็กก็เกิดความกลัว ตำรวจจับหรือเปล่า ไม่มาเลยก็มี ปัญหาเรื่องฝนตกอีก บางทีเรามีปัญหาเรื่องเครือข่ายนิดหน่อย แต่ว่าเราแก้ได้ เพราะว่าคนของกอง บก. ลงไปหมด ซึ่งพวกนี้เป็นพวกซีเนียร์ เวลาแก้ปัญหาจะแก้ได้ ปัญหาหนัก คือ เรื่องกำลังคน²²

²⁰สัมภาษณ์ ทองทศ มหามนตรี, บรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 18 มีนาคม 2548.

²¹สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเอ็นเอ็น, 25 มีนาคม 2548.

²²สัมภาษณ์ สุกัญญา กุ๊กังวาน, ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

3. การประเมินผล

การประเมินผลที่แต่ละกลุ่มพันธมิตรใช้นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

- ประเมินผลจากวัตถุประสงค์ คือ "...เราเน้นตามวัตถุประสงค์ เราต้องการคะแนน เราดูว่าคะแนนที่เข้ามาตามที่เราคิดใหม่ ปรากฏว่า มัน 100% เมื่อมีคะแนนจริงเริ่มนับ คะแนนก็วิ่งเข้ามาตลอดต่อเนื่อง"²³

- ประเมินผลจากการร่วมประชุม "...เราไม่มีการประเมินเป็นเรื่องเป็นราว แต่จบทุกครั้งที่เราจะนั่งคุยกัน"²⁴

- ประเมินผลจากข่าว หรือคอลัมน์ในการแสดงความคิดเห็นของสื่อหนังสือพิมพ์ เนื่องจาก

...ทางหนังสือพิมพ์เขาดูทุกช่อง...มันไม่มีอะไรที่จะวัด นอกจากคนนอกที่จะดูประชาชนทั่วไปเราคงไปประเมินตามเขาคงจะไม่ได้ ก็มีแต่สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหลาย ถ้าสื่อโทรทัศน์ด้วยกันคงจะไม่ประเมินกัน ก็ได้แต่รู้กันว่าคนนั้นเป็นอย่างนี้ เราก็ต้องอาศัยตามสื่อหนังสือพิมพ์ที่นักวิเคราะห์ นักวิจารณ์ เขาดูอยู่ เขาก็เขียนออกมา ถ้าหลายฉบับออกมาไปในทางเดียวกันก็แสดงว่าเราก็ประสบผลสำเร็จ แต่สื่อเขาดูเป็นช่วงๆ ช่วงนั้น ช่วงนี้ ถ้าเราอ่านบทวิจารณ์ บทวิเคราะห์จะเห็นว่า เห็นใหม่ ตอนนี้คนนี้ตก แล้วพลิกสถานการณ์กลับเป็นอย่างนี้"²⁵

- ประเมินผลจากตัวเลขความนิยมของผู้ชม (Rating) "แกนวัดเราใช้ตัวเลขของเอซี นิลสัน ที่วัดความนิยมผู้ชมเป็นตัววัดและก็ตอบกลับมามาว่า ในช่วงเลือกตั้งกทม. คนดูข่าวเลือกตั้งส่วนใหญ่ดูจากไอทีวี ... นี่คือไกด์ บุก ในการทำงาน"²⁶

²³สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548.

²⁴สัมภาษณ์ สุกัญญา กุ๊กังวาน, ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

²⁵สัมภาษณ์ สมชีพ พงศ์คุณ, หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 5 เมษายน 2548.

²⁶สัมภาษณ์ จัตรชัย ตะวันธรงค์, บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี, 29 มีนาคม 2548.

- ประเมินผลในระหว่างปฏิบัติงาน กล่าวคือ "...ประเมินคร่าวๆ ตอนทำงานได้เลย คือเรารู้เลยว่านับคะแนนได้ ไม่ได้ คะแนนส่งเข้ามา ดึงไปดูได้รีเปล่า ถือว่าเป็นที่น่าพอใจ...คะแนนก็เข้ามา ก็มีการทำข้อมูลใหม่ (Update) ไปเรื่อยๆ ก็ไม่มีปัญหาถือว่าประเมินผลครั้งแรกผ่าน"²⁷

6.2.3 ผลที่ได้จากการร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลนับคะแนน
การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 6.9

สรุปค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนของกลุ่มพันธมิตร

พันธมิตรกลุ่มที่ 1		
พันธมิตร	ค่าใช้จ่าย	ผลตอบแทน
ช่อง 3, 5, 7	- เบี้ยเลี้ยงอาสาสมัคร โดยทำการเฉลี่ยรับผิดชอบ ทั้ง 4 สถานี - เวลาโฆษณาของเอไอเอส	- ข้อมูลในการนำเสนอจาก AIS
เนชั่น แชนแนล	- เบี้ยเลี้ยงอาสาสมัคร โดยทำการเฉลี่ยรับผิดชอบ ทั้ง 4 สถานี - เวลาโฆษณาของเอไอเอส	- ข้อมูลในการนำเสนอจาก AIS - เงินสดและเวลาโฆษณา จากช่อง 3, 5, 7
เอไอเอส	- เครือข่ายและระบบประมวลผล - Sim Card	- เวลาโฆษณาจาก 4 สถานี - ได้ตอบแทนสังคม - ได้แสดงถึงประสิทธิภาพของเครือข่าย / ภาพลักษณ์
พันธมิตรกลุ่มที่ 2		
พันธมิตร	ค่าใช้จ่าย	ผลตอบแทน
ช่อง 9	- เบี้ยเลี้ยงอาสาสมัคร	- ได้ค่าโฆษณาจากดีแทค - ข้อมูลในการนำเสนอจากดีแทค
ดีแทค	- เครือข่ายและระบบประมวลผล - Sim Card	- โฆษณาในช่วงโปรโมท และตราสินค้าในรายการวันเลือกตั้งผู้ว่าฯ

²⁷ สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิไลพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ

ตารางที่ 6.9 (ต่อ)

พันธมิตรกลุ่มที่ 3		
พันธมิตร	ค่าใช้จ่าย	ผลตอบแทน
ไอทีวี	- เบี้ยเลี้ยงอาสาสมัคร	- ข้อมูลในการนำเสนอจาก AIS - ความนิยมของผู้ชม
เอไอเอส	- เครือข่ายและระบบประมวลผล - Sim Card	- โฆษณาในช่วงโปรโมท และตรา สินค้าในรายการวันเลือกตั้งผู้ว่าฯ - ได้ตอบแทนสังคม - ได้แสดงถึงประสิทธิภาพของ เครือข่าย / ภาพลักษณ์

ด้านกลุ่มพันธมิตรของกรมประชาสัมพันธ์ เป็นการร่วมมือกันในส่วนราชการต่างๆ ภายในกรมฯ ทำให้ไม่มีการแลกเปลี่ยนผลตอบแทนกันอย่างชัดเจน และในส่วนของผลเอ็กชิตโพลล์นั้น ใช้วิธีการขอความร่วมมือจากกลุ่มช่อง 11/1 นิวส์วัน²⁸

นอกจากตารางที่ 6.7 แล้ว ยังสามารถสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างถึงผลการเป็นพันธมิตรในการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ได้ดังนี้

“เท่าที่ฟังดู ทุกส่วนก็พอใจ หมายถึงว่า ชาวบ้านชาวช่องก็พอใจกับคะแนนที่ดูแล้วมันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่แตกต่างกันมาก ซึ่งที่ผ่านมาคะแนนมันแตกต่างกันมากแล้วชาวบ้านก็เกิดความสับสนว่าจะไรถูก อะไรแม่น ...ส่วนจะไปแข่งขันกันเรื่องรายงานข่าวก็ว่าไป แล้วรู้สึกว่าการที่ช่องเขาก็พอใจ”²⁹

²⁸“สื่อทีวีซึ่งเพิ่มความสดความค้ำมือถือรายงานผลผู้ว่าฯ,” กรุงเทพธุรกิจ (24 สิงหาคม 2547):38.

²⁹สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

...ในแง่ของตัวเงินคงไม่ได้อะไร เพราะเราแชร์กัน แต่มันทำให้เป็นการพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาเรื่องของพันธมิตร ว่าทำไมสถานีโทรทัศน์มาทำอะไรร่วมกันได้อย่างไร ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมาก ๆ จริง ๆ แล้วการทำธุรกิจไม่จำเป็นต้องแก่งแย่งกันมากมาย คุณก็สามารถเป็นพันธมิตรร่วมกันได้ ทำให้เราได้เพื่อน เพราะวันนี้พี่ไม่ได้อยู่ในกองบก. แต่พี่ก็รู้จักกับสถานี³⁰

ส่วนที่ 6.3

ผลการศึกษากลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานการเลือกตั้งทั่วไป

(6 กุมภาพันธ์ 2548)

6.3.1 จุดเริ่มต้นและปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลนับคะแนนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การร่วมเป็นพันธมิตรของกลุ่มต่างๆ เพื่อรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กรุงเทพมหานคร ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การรวมกลุ่มครั้งใหญ่ของสถานีโทรทัศน์ในการรายงานการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยอดีตอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ ชุตินธรา วัฒนกุล ได้อธิบายถึงแนวคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มพันธมิตรในครั้งนี้ว่า ได้ไอเดียมาจากการนับคะแนนของการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ...ย้อนหลังไปเมื่อสี่ปีก่อน CNN พยายามช่วงชิงเรื่องการนับคะแนน ในตอนนั้นมีการผิดพลาดเยอะมาก ทำให้ความน่าเชื่อถือมันหายไป เพราะฉะนั้นสี่ปีที่ผ่านมาเป็นบทเรียน จึงให้สำนักข่าว AP เป็นผู้เดียวที่นับคะแนนเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ไม่มีสำนักข่าวอื่นมานับ ทุกที่ CNN, ABC ต้องใช้คะแนนของ AP ที่เป็นคนกลาง เพราะฉะนั้นคะแนนตรงนี้จึงน่าเชื่อถือ...ซึ่งทำให้เกิดความเป็นกลาง ทุกคนใช้คะแนนเหมือนกันหมด สิ่งนี้เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่เราเอาแนวคิดการเลือกตั้งสหรัฐฯ มาคุยกันว่า น่าจะมีคนกลุ่มเดียวนับคะแนนแจกจ่ายให้กับทุกช่อง จากเดิมมีช่อง 3, 5, 7, เนชั่นฯ แล้วมีไอทีวีเข้ามา ช่อง 9 ยังไม่รับปาก แต่ในที่สุดก็เข้ามาร่วม จนถึงช่อง 11 ที่วีทุกช่องเข้ามารวมกันหมด แต่ไม่ได้ใช้ชื่อโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ ซึ่งต่อมาโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจทราบว่ารวมตัว

³⁰สัมภาษณ์ สุภัทญา กุ้งกวน, ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล,

หมดแล้วทุกช่อง จึงออกมาและให้ทำในนามของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจรายงานผลเลือกตั้งครั้งนี้³¹

นอกจากนี้ อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ ยังอธิบายเพิ่มเติมถึงที่มาของแนวคิด ซึ่งนำไปสู่จุดเริ่มต้นของแต่ละสถานีว่า

เริ่มจากหลักการใหญ่ เห็นด้วยกันไหม ไม่เกี่ยวกับทีวีพูลเลยนะ ช่อง 7 เป็นแม่งานคุณสุรางค์ ยกหุคุย โอเค 3, 5 ร่วมอยู่แล้ว เหลือ ช่อง 9, ไอทีวี, ช่อง 11 ไม่ต้องพูดถึงเขาร่วมทีหลัง เพราะเขาก็ไม่มีทางเลือก ต้องคุย 2 อันนี้ให้เข้าใจว่า มาแชร์กันต้นทุนจะถูกลง แล้วข้อมูลก็จะถูกต้อง ทางช่อง 7 ก็เป็นแม่งานคุยให้ พอผู้ใหญ่ตกลง ในชั้นปฏิบัติก็เชิญผู้จัดการฝ่ายเทคนิค ซึ่ง บก. ผมรู้จักหมด พอพูดก็เข้าใจยิ่งช่อง 9 เขาก็เข้าใจเลย เพราะว่าเคยทำงานด้วยกันมาก่อน เขาบอกว่าอยากทำงานกับเนชั่นฯ แต่ครั้งที่แล้วเนชั่นฯ มาทำงานกับช่อง 7 ไม่รู้จะทำอย่างไร อย่างนี้ก็ไมยาก พอผู้ใหญ่เข้าใจตรงกันแล้ว ทีนี้การแข่งขันก็อยู่ที่หน้าจอ³²

หลังจากนั้น ขั้นตอนต่อไปในการจัดตั้งพันธมิตรจึงเกิดขึ้น

โดยช่อง 3, 5, 7 ยังร่วมเป็นพันธมิตรเหมือนเดิม ยินดีให้เนชั่นฯ ดูแลในส่วนของ การจัดหาอาสาสมัครจากทั่วประเทศ แล้วก็มีความศรัทธา หัวหน้าฝ่ายเทคนิคช่อง 7 ไปคุยกับช่องอื่นๆ ไปเชิญมาคุยกันว่า เลือกตั้งใหญ่สเกลมันหนึ่งต่อสิบ ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เชิญมารวมตัวกัน ลักษณะการเลือกตั้งใหญ่ ความตื่นตื้นน้อย เนื่องจากว่า พรรคไทยรักไทยก็คงได้คะแนนเสียงค่อนข้างประเทศอยู่แล้ว ความน่าตื่นตื้นจุดนี้จะไม่น่าสนใจมาก จะทุ่มลงไปเอาคะแนนมาแข่งก็ไม่น่าสนใจเท่าไร เพราะทุกคนก็รู้ว่าพรรคไทยรักไทยจะมา ถ้าเอาไปทำเองแต่ละช่องลงทุนไม่ต่ำกว่า 20 ล้าน เพราะฉะนั้นทำไมต้องทำเองน่าจะมีคนกลางมาทำให้ และคะแนนก็จะเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือมาก ประชาชนจะรับรู้ว่ามันคือคะแนนจริงๆ³³

³¹ สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเนชั่น, 25 มีนาคม 2548. และสัมภาษณ์ อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

³² สัมภาษณ์ อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

³³ สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเนชั่น, 25 มีนาคม 2548.

ผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 ท่าน พบว่า สามารถจำแนกความคิดเห็นในเรื่องของจุดเริ่มต้นการร่วมเป็นพันธมิตรรายงานการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 6 ท่าน เห็นว่าเป็นการพัฒนามาจากความสำเร็จของกลุ่มพันธมิตรการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ กล่าวว่า

มันพัฒนามาจากการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. เนื่องจากว่าทุกคนที่ไม่ได้อยู่ร่วมกับเราเห็นผลว่ามันสำเร็จ ...จึงเข้ามาบนพื้นฐานของทุกคนที่ทำเองในการเลือกตั้งกทม. ก็คือ เขาย้ายก้อนเดียวกัน แต่เขาย้ายคนเดียว ของผมหารสี่...ระบบที่ร่วมกันคิดนี้ ...ไม่มีการล้มเหลวเลยแม้สักหนึ่งวินาทีในการเลือกตั้งกทม. จึงมั่นใจว่าการเลือกตั้งทั่วประเทศ มันน่าจะได้ แล้วคนอื่นก็มองอย่างนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นระบบเก่าที่เคยทำ เคยคิดเอาไว้ ระบบราชการที่ใช้เทคโนโลยีเก่าๆ ออนไลน์ผ่านคอมฯ เครือข่ายธนาคาร พวกนั้นล้มไปหมด มาใช้เครือข่ายที่กว้างเหมือนกันขนาดเดียวกัน แต่วิธีการใช้ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ เมื่อมาผ่านระบบของเอไอเอสที่เราใช้แล้ว มันลดทุกอย่างไปเยอะมาก ความคล่องตัว การใช้งาน และ การได้มาของข้อมูลดีกว่ากันมาก³⁴

คำกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกันกับ สุกัญญา กุ๊กงวน ที่กล่าวว่า

จริง ๆ มันมาจากของผู้ว่าฯ แต่ไม่รู้ปัจจัยแฝงนะ ทุกคนก็มองเห็นว่าทำไมเราต้องไปใช้กำลังคนหรือเงิน เพราะว่าการเลือกตั้งผู้ว่าฯ มันแค่ 50 เขต แต่การเลือกตั้งทั่วประเทศมัน 400 เขต เนื่องจากครั้งแรกเราทำแบบเรียลไทม์ (Real Time) แล้วจะกลับไปนับอย่างเดิมเหรอ ที่เป็นแบบโบราณ ซึ่งการนำเสนอข่าวมันไม่ได้อยู่แล้ว ทุกคนก็ตระหนักเหมือนกันว่า 400 เขต บริหารคนไม่ใช่ง่าย ๆ ก็มีการพูดคุยกัน ว่าลงขันกัน แล้วให้เนชั่นฯ เป็นคนทำเหมือนเดิม³⁵

³⁴ สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548.

³⁵ สัมภาษณ์ สุกัญญา กุ๊กงวน, ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

อดิศักดิ์ ลิ้มปฐมนิกิจ กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการร่วมเป็นพันธมิตรว่า

เหมือนเป็นการพิสูจน์ พอเรามั่นใจมากขึ้น ว่าระบบนี้ทำได้ เอไอเอสบอกว่าเป็นครั้งแรกในการใช้โทรศัพท์มือถือในการรายงาน อาจจะเป็นครั้งแรกในโลกก็ได้ เพราะไม่เคยมีมาก่อน อเมริกาไม่เคยมีนะ เขาใช้คอมพิวเตอร์ก็ ผู้บริหารพอใจมาก ช่อง 7 พอใจว่าผลที่เรารายงานมีความถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว ก็พัฒนามาถึงการเลือกตั้งใหญ่ ผมคิดว่ามันพิสูจน์ว่าถ้ารวมกลุ่ม (POOL) แรก 3, 5, 7, เนชั่นไม่สำเร็จ มันไม่มีทางที่ใครจะมาทำกับเราหรอก เราพิสูจน์ให้เห็นว่าเราทำได้ ...อย่างช่อง 9 กับดีแทคมันล้มเหลว (Fail) กับไอทีวีและเอไอเอสเขาอย่าอึ้งแฉใจว่าคะแนนเขามั่วไม่มั่ว คือผมก็ไม่ถามเอไอเอสว่าคุณทำอะไรให้ไอทีวี เพราะถือว่าเขาเป็นผู้ถือหุ้นกัน³⁶

อีกความคิดเห็นหนึ่งเป็นของสุภาพชาย บุตรจันทร์ กล่าวว่า

จุดเริ่มต้นอันแรกๆ เขาคงไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้ไหม ผลออกมามันจะเป็นอย่างไร เขาอาจจะรอดก็ได้ รอดก่อนแต่ว่าคนที่มีความคิดเรื่องนี้ เขามั่นใจ เขาก็รวมกันหาพันธมิตรเท่าที่ได้ เวลาผ่านไปแล้ว คนที่เขาดู รอบประเมินผลอยู่ มันประสบผลสำเร็จ เขาก็อยากจะมาร่วม ก็เท่านั้นเอง เห็นมันสำเร็จ เห็นมันได้ผล ก็อยากจะมาร่วมเพราะถ้าตัวเองไม่ร่วม ไปลงทุนคนเดียว มันก็อย่างว่า³⁷

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่สองจำนวน 3 ท่าน เห็นว่า การรวมกลุ่มพันธมิตรในการรายงานผลการนับคะแนนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดจากแนวคิดของทีวีพูล และผลจากความสำเร็จของกลุ่มพันธมิตรในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สมชีพ พงศ์คุณ ได้อธิบายว่า

...ทีวีพูลเขามีเป้าหมายเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ละช่องถ้าประหยัดได้ก็ประหยัด แล้วก็คิดว่าจากคราวที่แล้วการแข่งขันคะแนนมันแทบจะไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย เราก็ไม่ไปเสียเงินตรงนั้นดีกว่า เราวมกันเป็นพูล รวมแล้วหารค่าใช้จ่าย เอาจากที่เดียวกัน ทำโพล เก็บคะแนนจากนักศึกษานับคะแนน มันก็ต้องกลับมา เขามารวมไว้ที่เดียวกัน เพราะฉะนั้น ยังไงแล้วมันก็ไม่แตกต่างกันมากมาย ...อย่างนั้นก็มา

³⁶ สัมภาษณ์ อดิศักดิ์ ลิ้มปฐมนิกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

³⁷ สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

รวมกันเลยดีกว่า มันจะได้ถูกกว่า แล้วส่วนรูปแบบเนื้อหา ลูกเล่น ต่างช่องต่างไป คิดกันเอง ก็เป็นเหมือนกับผลมาจากผู้ว่าฯ ซึ่งยังงูพูลเขาก็ทำอยู่แล้ว เพราะเขา ประสบผลสำเร็จมาจากเลือกตั้งผู้ว่าฯ มีช่อง 9 เองที่คราวนี้เปลี่ยนใจ เห็นว่าคราวที่แล้วไม่ได้มันเท่าไร คราวนี้ก็มารวมกับทางนี้ดีกว่า แล้วมันเป็นการเลือกตั้งทั่วประเทศด้วย ถ้าเราทำเองค่าใช้จ่ายสูงมาก เพราะเราจะต้องออกไปต่างจังหวัด ทั้งๆ ที่เรายังไม่พร้อม พอเห็นว่ามันถูกก็เลยเอากับทางพูล ทางพูลก็เรียกเนชั่นฯ เรียกอะไรต่ออะไรที่เขาซื้อครีเอทีฟมา ก็แจ้งทั้งสายแล้วก็รับผิดชอบไปเลย³⁸

ทางด้านช่อง 11 นั้น ทองทศ มหามนตรี กล่าวว่า

ส่วนของคะแนนที่ผ่านมาช่อง 11 ต้องยอมรับว่าเรื่องนี้ ห่วยแตกมาก เราไม่เคยทำ เราไม่เคยมีความรู้ด้านนี้ เคยทำอยู่ครั้งหนึ่ง ...เอานักศึกษามานั่งจด ...มันมั่วมาก ใช้คนบวกไปบวกมาหายไปแผ่นหนึ่งก็แย่แล้ว พอผิดไปนั่งรื้อใหม่ก็ไม่ได้แล้ว ...แต่ที่ผ่านมามีเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยง (Link) คะแนนร่วมกัน มีการจับมือกับหลายๆ ช่อง แต่ทุกช่องไม่ยุ่งกัน จับเป็นกลุ่มๆ ก่อนหน้านั้นแต่ละช่องจับมือกับธนาคารแล้วรายงานเข้ามา เอกชนก็ทำได้ เราก็พยายามทำแต่เราไม่ถนัด คือช่อง 11 ที่ผ่านมามีเรื่องรายการเราค่อนข้างจะได้เปรียบช่องอื่นเพราะเรามีศูนย์ภูมิภาค ...แต่พอเป็นเรื่องคะแนน คนเปลี่ยนช่องทันทีเพราะช่อง 11 ไม่มีคะแนนให้ดู เราจะเสียเปรียบเขา ...พอคราวนี้ทีวีพูลเขาก็มีแนวคิดว่าจะต้องมีการบูรณาการกัน คือ ทุกคนต่างคนต่างทำต้องเสียค่าใช้จ่ายเยอะ ...เขาก็คุยกัน ช่อง 3, 5, 7, 9, ไอทีวี และเนชั่น แชนแนล ไม่คุยกับเราเพราะเราไม่ได้เป็นพูล ที่นี้ตัวผมเองเป็นคนริเริ่มเรื่องนี้ก็ไปปรึกษากับคุณสุรินทร์ แปลงประสพโชค เรียนปรึกษาท่านว่าเรื่องผังรายการ เนื้อหาเราชนะอยู่แล้วไม่น่ามีปัญหาเพราะไม่มีใครล้มผังรายการ แต่พอเริ่มนับคะแนนคนก็เปลี่ยนไปดูช่องอื่น ช่องเราไม่มีคะแนนเอาอย่างนี้ได้ไหม เราไปพูดกับทีวีพูลเขาทำกันอยู่น่าสนใจ ก็ลองโทรคุยดูพอโทรคุยก็มีค่าใช้จ่ายประมาณสัก 2-3 ล้านบาท ผ.อ.บอกว่าน่าสู้ เพราะถ้าเรามีความต่อเนื่อง รายการดี คะแนนขึ้นคนอยากดูเลือกตั้ง ไม่ได้อยากดูละครน้ำเน่า ก็ดูเรา

³⁸สัมภาษณ์ สมชีพ พงศ์คุณ, หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ

ยาวตลอด พอเห็นด้วยก็เอาเรื่องเข้าที่ประชุม กรมฯ อนุมัติมา เราถึงได้ไปซื้อ
คะแนนร่วมกับทีวีพูลเป็นส่วนหนึ่งของเขา ไปหลังสุด”³⁹

สำหรับไอทีวี จัตุรชัย ตะวันธรงค์ ได้ชี้แจงว่า

การเลือกตั้งใหญ่ขนาดมันต่างกัน กระดานนับคะแนนทั่วประเทศมันมีมาก
ถ้าทำสองระบบ ระบบรองรับไม่ได้ ถ้าทำสองถึง ใช้คนสองชุด ชุดละสองหมื่น หา
ที่ไหนไปลงล่ะ ซึ่งเดิมจะติดกับออมสินเพราะคิดไว้แล้วว่าปัญหาตรงนี้จะต้องเกิด
คุยกับผู้ใหญ่ออมสินไว้แล้วว่าจะใช้คนออมสินเป็นคนกด แต่เผอิญไม่ได้สื่อสารกับ
ผู้ใหญ่ผม ผู้ใหญ่คิดว่ามีปัญหาเรื่องคนแน่จึงไปรวมกันดีกว่า อีกอย่างทีวีพูลซึ่ง
ค่อนข้างมีอิทธิพลที่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องส่งผู้ใหญ่เข้ามา เห็นปัญหาการเลือกตั้ง
ผู้ว่าฯ กทม.ว่า เราฉีกขาดช่องอื่น เขาเลยใช้ที่ประชุมทีวีพูลออกมติว่า การนับ
คะแนนต้องผ่านทีวีพูลทุกช่อง ไม่ให้ใครแยกไปทำเอง ผมเลยต้องยกเลิกกับออม
สินว่าทำไม่ได้แล้ว เทียนทีวีพูลดูแล คือ ช่องอื่นเขาแข่งไม่ได้ ใช้มติทีวีพูล พุด
ง่าย ๆ ภาษาผม ใช้ทีวีพูลบังคับเราให้เป็นหนึ่งในสมาชิก เราก็ต้องทำตาม จบ เรา
ก็ต้องนับคะแนนร่วมกับทุกช่อง ที่นี้การนับคะแนนร่วมกันทุกช่องหมายความว่า
ทุกคนได้ข้อมูลต้นทางเหมือนกันแต่สมมติว่าข้อมูลเลือกตั้งมีกระดานหนึ่งหลาย
ร้อยคน มันขึ้นกับว่าสถานีใดจะหยิบจังหวัดไหน เขตไหน ขึ้นจอ แต่ข้อมูลได้
เท่ากัน วิธีการนำเสนอขึ้นกับขีดความสามารถของแต่ละช่องไป นั่นคือ การ
เลือกตั้งใหญ่ เนื่องจากผลเรื่องกฎหมาย กกต. เรื่องการทำเอ็กซิต โพลล์ (Exit
poll) ราชกิจจึงไม่กล้ายับยั้งมากเหมือนการเลือกตั้งกม. การทำเอ็กซิต โพลล์
ล่วงหน้าก็มีกฎหมายเข้ามา ต้องตีความว่าขานชื่อพรรคได้ไหม ถ้าคุณอ่านข่าว
เลือกตั้งแรกๆ เวลาเราทำสำรวจคะแนนนิยม เขาจะบอกว่าพรรคเก่าแทนชื่อพรรค
ประชาธิปไตย พรรคขนาดใหญ่แทนไทยรักไทย พรรคใหม่แทนมหาชน ต้องใช้นัย
ยะเอาเองว่า พรรคเก่าได้เท่านี้เปอร์เซ็นต์นะ คือ นั่นตีตามกฎหมาย ทำให้การทำงาน
ติดขัด ผมไม่รู้ว่าประชาชนจะได้ประโยชน์อะไร จากวิธีการนำเสนอแบบนี้ ก็เลย
ทำให้ระบบพันธมิตรมันไม่อิสระเต็มที่ ไม่ชัดเจนเหมือนการเลือกตั้งกม. อันที่
หนึ่งมีปัจจัยทีวีพูลเข้ามาลดความได้เปรียบ เสียเปรียบ กลัวเราจะฉีก สองมี
กฎหมายกกต. เข้ามาคุมและเป็นกฎหมายที่ค่อนข้างคลุมเครือมากๆ เลยไม่มีใคร

³⁹สัมภาษณ์ ทองทศ มหามนต์วี, บรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์

กล้ำออฟไซด์ (Offside) มากเท่าไร ทีมฟุตบอลของเอไอเอสเป็นถึงรวม ยังดีลไปที่อาจารย์สุภูมิที่สวนดุสิต ขอให้ส่งให้ทุกช่องผ่านทีมฟุตบอลด้วย เขาใช้ทีมฟุตบอลมาลบลจุดที่เขาเสียเปรียบเราหมด ซึ่งไอทีก็ยอม ไม่มีปัญหา ผมถือว่าถ้าคุณคิดเองไม่ได้ ทำเองไม่ได้ ใช้นิติฟูลมาบังคับ ผมก็ยินดีปฏิบัติ แต่เรามีปรัชญาที่เชื่อว่า มัดหมัดทุกอย่าง เราก็เดินได้ ถ้าเราคิดจะแข่งขัน”⁴⁰

ในส่วนของที่มาของการเลือกผู้ให้บริการเครือข่ายและระบบประมวลผลนั้น สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์ ได้อธิบายว่า

...การทำการเลือกตั้งใหญ่ที่สำคัญที่สุดที่ยากที่สุดของพันธมิตร คือ ขอบเขตที่ครอบคลุมถึง (Coverage) คุณต้องมีเครือข่ายทั่วประเทศ เอไอเอสเป็นโอเปอเรเตอร์ (Operator) เดียวที่เครือข่ายทั่วประเทศ ณ ทุกจุดที่มีการนับคะแนนจะต้องมีเครือข่าย ถ้าไม่มีเครือข่ายส่งไม่ได้ อย่างบางโอเปอเรเตอร์เครือข่ายดาด้า (Data) อาจจะมีแค่ในกรุงเทพฯ และบางจังหวัดที่สำคัญ แต่ไม่ครบทุกที่ นั่นคือเหตุผลว่าบางโอเปอเรเตอร์แทบจะครอสเอาท์ (Cross out) ไม่ได้เลยว่าทำไม่ได้ ถ้าถามว่าวันนี้โอเปอเรเตอร์เดียวที่มีคัพเวอร์เรจทั่วประเทศ ดีที่สุดก็คือ เอไอเอส นั่นคือเหตุผลหลักอันเดียว มันจะถือคนละเอียดกับ กทม. ที่อาจจะมากกว่าหนึ่ง โอเปอเรเตอร์ที่พอให้บริการอย่างนี้ได้ แต่พอมาเป็นเลือกตั้งใหญ่ที่ผ่านมาเป็น เอไอเอสเจ้าเดียวเลยที่มีคุณสมบัติตอบรับ (Qualify return) ของเครือข่าย (Network) ที่สุดคือเรา”⁴¹

⁴⁰สัมภาษณ์ ฉัตรชัย ตะวันธรงค์, บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี, 29 มีนาคม 2548.

⁴¹สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

6.3.2 การบริหารงานพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลการดำเนินงาน การเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการบริหารงานกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจการรายงานการเลือกตั้งทั่วไป ให้หลักการ
“ร่วมปฏิบัติงาน โดยร่วมเฉลี่ยค่าใช้จ่าย” ซึ่งมีกรอบในการดำเนินงาน ดังนี้⁴²

1. เป็นความร่วมมือกันในการรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งทั่วไป จาก 400 เขต
เลือกตั้งทั่วประเทศ

2. การนำเสนอ / ออกอากาศ ทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ พิจารณาดำเนินการตามความ
เหมาะสม โดยสามารถใช้ผลจากการรายงานผลการนับคะแนนมาประกอบการนำเสนอ /
ออกอากาศได้เท่าเทียมกัน

3. ขั้นตอนการปฏิบัติ

3.1 การเตรียมการ เชิญผู้แทนจากองค์กรความร่วมมือ ส่งผู้แทนร่วมประชุมเพื่อ
เตรียมการต่อเนื่อง โดยกำหนดการประชุมทุกสัปดาห์ ที่ห้องประชุมช่อง 7

3.2 การปฏิบัติการ

3.2.1 ขั้นตอนการนับคะแนน ณ จุดนับคะแนนของ 400 เขตเลือกตั้ง กำหนด
แผนการจัดอาสาสมัคร ในการรายงานผลการนับคะแนนประมาณ 16,000 คน ทั่วประเทศ

3.2.2 ขั้นตอนการส่งผลคะแนน เอไอเอสให้บริการ SIM โทรศัพท์มือถือ เพื่อใช้
ในการส่ง SMS รายงานผลการนับคะแนน เป็นระยะๆ จนจบภารกิจ

3.2.3 ขั้นตอนการประมวลผล: เอไอเอสดำเนินการประมวลผลคะแนนจากทั่ว
ประเทศ สรุปเป็นผลคะแนนตามรายจังหวัด, รายบุคคล และรายพรรคการเมือง นำเสนอบน
จอมอนิเตอร์เหมือนกันต่อทุกสถานีโทรทัศน์

3.2.4 ขั้นตอนการส่งผลคะแนน: สถานีโทรทัศน์ สามารถเชื่อมรายงานผลการ
นับคะแนนโดยตรงจากเอไอเอส เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการนำเสนอ / ออกอากาศ

4. งบประมาณค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย งบประมาณปฏิบัติการนับคะแนน
และงบประมาณการประมวลผล โดยยึดหลักการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายที่เท่าเทียมกัน ตามรายละเอียด
ต่อไปนี้

⁴²อนุช บุญนาค, “หนังสือขอเชิญร่วมการนับคะแนนการเลือกตั้งทั่วไป,”

(กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย, 2547), (ัดสำเนา)

4.1 งบประมาณการนับคะแนน

4.1.1 ประกอบด้วย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าพาหนะ สำหรับอาสาสมัครรายงานผลนับคะแนน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน

4.1.2 ค่าใช้จ่ายประมาณการจาก 400 เขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งละ 20 หรือ 30 กระดานนับคะแนน จำนวนอาสาสมัครรายงานผลนับคะแนน ประมาณ 16,000 คน ปฏิบัติงานตลอดทั้งวันนับคะแนน โดยเฉลี่ยสถิติการนับคะแนนผลการเลือกตั้ง จะใช้เวลาประมาณ 8 - 24 ชั่วโมง

4.1.3 งบประมาณค่าใช้จ่ายประมาณ 20 ล้านบาท โดยให้เฉลี่ยรับผิดชอบจากสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ในอัตราเท่าเทียมกัน

4.2 งบประมาณการประมวลผล

4.2.1 ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในระบบของเอไอเอส และค่าเชื่อมสัญญาณ

4.2.2 ประมาณการค่าใช้จ่ายประมาณ 15 ล้านบาท

4.2.3 เฉลี่ยค่าใช้จ่าย เป็นการออกอากาศโฆษณาต่างตอบแทนให้เอไอเอส ในสถานีโทรทัศน์ต่างๆ

จากหลักการบริหารงานข้างต้นที่กำหนดขึ้น โดยโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม ซึ่งสามารถอธิบายถึงแนวทางการบริหารงานภายในกลุ่มพันธมิตรออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินงาน

วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ ได้กล่าวถึงลักษณะของการดำเนินงานในครั้งนี้ว่า

เราใช้หลักการเดียว คือ พูลคะแนน ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการนับคะแนนเราหารกันหมด... ตัวคะแนนจะไปลงที่เอไอเอสต่อเชื่อมไปแต่ละสถานี คือจบ ... ค่าใช้จ่ายจบแค่นั้น แต่พอเข้าสถานีเป็นค่าใช้จ่ายของใครของมัน ตรงนี้ไม่ใช่ปัญหา จุดคือเหมือนเดิม เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยน เงื่อนไขเปลี่ยนในเรื่องของการเลือกตั้ง จุดพื้นที่ กทม. กลายเป็นทั่วประเทศ เราคุยกันก่อนประมาณ 4 เดือน หลังจากการเลือกตั้ง กทม. เราก็ไม่ได้คาดหวังว่าใครจะเข้ามาเพียงแต่เราสี่ช่องนี้ก็คุยกันต่อเลย คุยกันมาตลอดว่า หลักการนี้ถ้าทำทั่วประเทศจะมีปัญหาไหม เบื้องต้นเอไอเอสก็ตกลง (Say yes) เลย เพราะหลักการไม่ต่างกัน ที่นี้มาคุยเงื่อนไขในการเลือกตั้งครั้งใหม่ว่า คะแนนอย่างไร วิธีการจุดที่นับอย่างไร เราต้องเซตเครื่องมือขนาดไหน คนจัดวางอย่างไร และสุดท้ายวิธีการส่งคะแนน เราถกกันเหมือนเดิมว่า เมื่อขนาด

(Size) มากข้อมูลก็มากขึ้น อีกอย่างคือกรณี (Factor) ของผลลัพธ์ที่ออกมา ผู้ว่าฯ กทม. เราต้องที่หนึ่งคนเดียวแต่เราต้องการที่หนึ่งของสี่ร้อยเขต เพราะฉะนั้นตรงนี้มีการเปลี่ยนแปลงไป การเขียนโปรแกรม การทำซอฟต์แวร์เชื่อมต่อ การเตรียมแก้ปัญหา เมื่อวางคนไปแล้วใครจะมาส่ง SMS อย่างไร การจัดหาคน การวางงบประมาณจริงๆ เราวางเสร็จในหนึ่งเดือน สุดท้ายให้การบ้านเอไอเอสไป เขาไปจัดการทุกอย่างจนกระทั่งเป็นรูปเป็นร่าง จึงได้มีคนเข้ามาร่วม ไม่นั่นใจว่าเป็นผู้ใหญ่ที่คุยผ่านกันมาอย่างไร แต่ก็มีกรื่อยความจำนงเข้ามา เช่น ช่อง 11 ติดต่อผมโดยตรง ก็มีการคุยในระดับผู้ปฏิบัติที่แหละว่าเข้ามาก็เข้ามา มีคนเข้ามาร่วม มีตรงนั้นตรงนั้นมารวมกัน แม้กระทั่งยูบีซีก็เข้ามาร่วมสองวันสุดท้ายก่อนเลือกตั้ง ซึ่งเราก็ไม่มีเงื่อนไข มีแค่หลักการคือ การทำคะแนนร่วมกันแค่นั้นเอง ส่วนหน้าจอทำเอาเอง"⁴³

นอกจากนี้ อดีตคดียุติธรรม ยังได้อธิบายเพิ่มเติม ซึ่งมีความสอดคล้องกันว่า "...พอวันเลือกตั้งทุกคนจะแข่งขันที่หน้าจอ ไม่ได้แข่งขันกันที่ความเร็ว ไอทีวีทำหน้าจอดีไซเนอร์ได้ อย่างดีมีกราฟฟิก ช่อง 5 ก็มีข้อมูลนำเสนอได้ตลอด ...ตอนนี้ข้อมูลมันถูกต้อง ทุกคนก็มั่นใจในการนำเสนอ"⁴⁴

ทางด้านระบบเครือข่ายนั้น สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์ กล่าวว่า

เอไอเอสเองรับผิดชอบในเรื่องของเครือข่าย คือเราแน่ใจ (Make Sure) ว่า ณ จุดที่มีการนับคะแนน โอเคเรามีเครือข่ายตรงนั้นเรียบร้อยอยู่แล้วจริงๆ ก็พร้อมใช้ แต่เราสร้างความมั่นใจด้วยการส่งเอ็นจีเนียร์ไปสำรวจว่า ถ้ามีปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาได้ทันที นั่นก็คือในส่วนที่เราช่วยรับผิดชอบ...อันที่สอง คือ ในส่วนของเรื่องเครือข่าย เราจัดหาซิมการ์ด (Provide Sim Card) ให้ และบางช่องเราให้ตัวโทรศัพท์ไปด้วย เพราะบางที่เราทำสองอย่าง นอกจากจะนับคะแนนแล้วยังมีการส่งภาพบรรยากาศการเลือกตั้ง ใช้ พอร์ทัล (Portal) เรา เพราะฉะนั้นบางช่องทำกับเรามากกว่าแค่นับคะแนนเราก็จะมีจัดหาแฮนด์เซต (Provide Handset) ให้ เพื่อให้ช่างหรือตัวแทนช่องของเขาที่ไปเก็บภาพบรรยากาศโดยใช่มือถือ

⁴³สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548.

⁴⁴สัมภาษณ์ อดีตคดียุติธรรม จิมปรุ่งพัฒนกิจ, บรรณาธิการเนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

สามารถส่งเป็น MMS มาที่ตัวโมบายไลฟ์ พลาซ่า (Mobile life plaza) ที่เป็นตัวพอร์ทัลของเรา ผู้ใช้บริการของเราสามารถเอามือถือเข้าไปดูภาพบรรยากาศในระหว่างเลือกตั้งได้ ก็คือ เราสนับสนุน Sim, Handset ตัวเครือข่ายและตัวระบบจริงๆ เราทำระบบตัวแอปพลิเคชัน (Application) ตรงนี้ให้ แต่แชร์กันนะครับ คือพุดง่ายๆ ในทุกตาราง เราจะมีแต่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน (Data Base) ครบทุกตารางของการนับคะแนนทั้งหมด แล้วผู้สมัครแต่ละรายมีคะแนนเท่าไร ก็จะมีรายละเอียดให้หมด พุดง่ายๆ ว่าตอนที่เขานับมา คะแนนอัปเดต เทเบิล (Update table) ตลอดเวลา ได้เห็นภาพกันสดว่าตอนนี้คะแนนใครนำ คะแนนใครไม่นำ ซึ่งเป็นการนับแบบเรียลไทม์ ...การทำงานร่วมกัน ผมค่อนข้างจะชื่นชมการทำงานร่วมกันที่ผ่านมาทั้งสองครั้งนะครับ เราทำงานร่วมกัน แล้วก็คิดประเด็นปัญหาร่วมกันนะครับ ว่าจะต้องมีการแก้ปัญหากัน อย่างไร ก่อนหน้าที่จะทำจริงก็มีการทดสอบระบบกัน...ว่าการส่งเป็นอย่างไร ถ้าส่งมากๆ แล้ว ระบบรับไหวไหม คือมันไม่ใช่มีแต่ภาครับอย่างเดียว พอเข้ามาถึงระบบเราแล้วมีภาคตั้งไปใช้อีก ซึ่งเราก็ต้องจัดเตรียมระบบไฟรเวย์ อินเทอร์เน็ต แอ็คเซส (Provide Internet Access) ให้กับพาร์ตเนอร์ (Partner) ที่เป็นทีวีแต่ละช่องให้เขาตั้งไปใช้ เพราะพวกนี้แต่ละช่องเขาแยกต่างหาก ถึงแม้ตอนมาหาเราเป็นพูล แต่เวลาตั้งไปใช้นั้นแยกกัน⁴⁵

นี่คือการรวมทรัพยากร (Pool Resource) ...การบริหารคนที่ไปนับก็ทำที่เดียว เป็นกลุ่มคนกลุ่มเดียว บริหารโดยกลุ่มคนเดียวกัน ...เนชั่นฯ เขาควบคุมคนตรงนี้ให้ ส่วนทีวีแต่ละช่องแทนที่สมัยก่อนต้องมานั่งปวดหัวกับตัวระบบ ต้องมานั่งทำวิธีนับคะแนนของตัวเอง ...ก็ได้เอาความรู้ของเขาไปทำให้มันน่าสนใจในมิติอื่น อย่างรายการทีวีเขาก็มีวิธีพุดข้อมูลเดียวกันให้มันน่าสนใจ มีบทวิเคราะห์ว่าคะแนนที่เห็นเป็นอย่างไร ใครจะมา ใครจะไป ให้เขาเอาความรู้ตรงนั้นของเขาไปใช้ให้เต็มที่ ส่วนความรู้ในเรื่องเทคนิคและเครือข่ายไม่ต้องทำ ให้เอไอเอสทำ นี่คือข้อดีของความชำนาญ (Expertise) ของแต่ละคน ของการรวมกลุ่มตรงนี้ร่วมกัน⁴⁶

⁴⁵ สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ

สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน.

ด้านการบริหารจัดการในส่วนของอาสาสมัครนั้น ชุตินธรา วัฒนกุล กล่าวว่า

จริงๆ แล้ว ลักษณะก็คล้ายๆ กับเรื่องแอมเวย์ คือ ต้องหาหัวหน้า (Head) ให้ได้ ก่อน เราเรียกว่าหัวหน้าเขตเลือกตั้ง จะไปหาอาสาสมัครกันเอง ให้ครบตามจำนวนที่เราระบุเอาไว้ คือ หนึ่งเขต 45 คน รวมหัวหน้าเขตเป็น 46 คน มีค่าจ้างพิเศษให้หัวหน้า อาสาสมัครก็อีกเขตหนึ่ง เขาต้องหาให้ครบตามที่เราระบุ เราจะกำหนดเลยว่า คุณต้องวางตัวบุคคลอย่างไร ยืนอย่างไร เพราะการนับคะแนนเลือกตั้งแตกต่างจากผู้ว่าฯ กทม. ตรงที่ว่ามีการนับคะแนน ส.ส.สองแบบ คือ บัญชีรายชื่อและแบ่งเขตที่เขาจะต้องนับ เราก็กำหนดไปเลยว่า คุณต้องจัดสรรคนอย่างไร และจะออกเดินสายไปเทรนนหัวหน้าเขต ให้เขาเข้าใจวิธีการนับคะแนนว่า เป็นอย่างไร แล้วหัวหน้าเขตก็ไปเทรน (Train) อาสาสมัครให้เข้าใจ⁴⁷

สำหรับแผนสำรองในการดำเนินงานนั้น ชุตินธรา วัฒนกุล ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า

ทางเนชั่นฯ จัดตั้งศูนย์ประสานงานขึ้นมาใช้คน 200 คน คอยรับคะแนนจากเขตด้วย เนื่องจากมีพันธมิตรเพิ่มขึ้น คือ ทศท. โดยจะสนับสนุนโทรศัพท์ในเขตต่างๆ เพราะว่าโทรศัพท์มือถือบางจุดก็มีปัญหาในเรื่องช่องสัญญาณหรือแม้แต่ในภาคใต้ ถ้ามีการชว้างระเบิดขึ้นมาทางเอไอเอสต้องตัดสัญญาณอยู่แล้ว แต่ฟิรส์ไลน์ (Fix Line) สามารถใช้งานได้ จึงมีพันธมิตรใหม่คือ ทศท. ที่เข้ามาดำเนินการตรงนี้ให้ ทำระบบสำรองข้อมูล (Back up) ให้ทั้งหมด เขาทำระบบอย่างเดียว เนชั่นฯ ก็คอยหาอาสาสมัครส่วนหนึ่งใน 45 คนนั้น ต้องมาทำการสำรองข้อมูลจดใส่กระดาษไม่ใช่มือถือเพราะระบบสำรองใช้คนละระบบ เพื่อรองรับซึ่งกันและกันได้ จึงใช้วิธีการจดและโทรศัพท์ผ่าน ทศท. มาศูนย์ประสานงานของเรา คอยคีย์ข้อมูลคะแนนลงคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้เป็นระบบสำรอง⁴⁸

⁴⁷ สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่าย,

25 มีนาคม 2548.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน.

วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “ในระบบที่เราทำ มีระบบสำรองลงทุนใหญ่มากที่ตึกเนชั่นฯ ใช้คอมฯ 200 กว่าตัว ที่ทำคะแนน หมายถึงถ้าระบบโทรศัพท์ล่ม เราก็ใช้ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน ใช้วิธีการออนไลน์ ซึ่งเราวางผ่านระบบเคเบิลใยแก้วส่งเข้ามาที่คอมฯ 200 ชุดนี้ ย้อนกลับเข้าไปที่ตู้ของเอไอเอส ซึ่งแบ็คอัพทั้งสามระบบนี้ เราใช้โครงสร้างการเขียนโปรแกรมเดียวกัน”⁴⁹

นอกจากนี้ “ยังมีระบบสื่อสารภายในกลุ่มต่างหาก คือระบบ Push to talk⁵⁰ เหมือนกับวอล์คกี้ ทอล์คกี้ เหมือนวอล์คที่เราใช้ แต่ว่าเป็นระบบของเอไอเอส เหมือนโทรศัพท์ พูดคนหนึ่งทุกคนได้ยินหมด แต่ก็มีเงื่อนไขแตกต่างหากว่า เราสามารถพูดตัวต่อตัวก็ได้ โดยที่เราตั้งชื่อเรียกเท่านั้นเอง พวกนี้เป็นเทคโนโลยีใหม่ของเอไอเอสที่เขาส่งมาให้เราใช้ ทดลองใช้ก็สำเร็จ”⁵¹

ด้านเอไอเอสได้มีการเตรียมแผนสำรองของระบบด้วย คือ

มีการตั้งเซิร์ฟเวอร์ (Server) สำรอง ถ้าเซิร์ฟเวอร์ตัวหนึ่งดาวน์โหลดจะมีเซิร์ฟเวอร์อีกตัวทำงานแทน ในเรื่องเครือข่ายจะมีเครือข่ายสำรอง สมมติลีดไลน์ (Lead line) ไม่พร้อมก็มีดีลอัพ (Deal up) โทรศัพท์เป็นตัวสำรองข้อมูล (Back up) ดึงข้อมูลไปยังพาร์ตเนอร์ (Partner) อันนี้ก็เป็นแผนสำรอง ที่สำคัญคือ ก่อนจะนับคะแนนจริงในวันเลือกตั้งเรามีการซ้อมกันก่อนเพื่อดูว่าเซิร์ฟเวอร์ที่มีอยู่รับได้ไหม ...มีการซ้อมการดึงข้อมูล ...เพราะเราส่งข้อมูลพื้นฐาน (Data base) แล้วแต่ละช่องต้องดึง ดูเวลาเป็นเรียลไทม์ เพราะแต่ละช่องก็จะเอาเวลาทุกนาทีเหมือนกัน ฉะนั้นนอกจากส่งมาทุกนาทีแล้วการดึงก็ดึงกันทุกนาทีเหมือนกัน⁵²

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในการรายงานผลการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานว่า

⁴⁹สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ
สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548

⁵⁰Push to talk เป็นวิธีการสื่อสารแบบสนทนาเป็นคู่หรือกลุ่ม ด้วยหลักการสื่อสารแบบทางเดียว โดยสามารถสนทนากับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ผ่านเครือข่าย GPRS

⁵¹เรื่องเดียวกัน.

⁵²สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิสัยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

...ส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ กกต. ไม่มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับการเลือกตั้งฯ พอเวลาเราเข้าไปก็จะไม่ให้ทำนั่น นี่ ทั้ง ๆ ที่เราทำเอกสารถึง กกต.หมดแล้ว เพราะฉะนั้นเวลาไปส่วนกลางไม่มีปัญหา แต่ว่า ต่างจังหวัด 400 เขต บางเขตได้ บางเขตไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่เรามีเอกสารขออนุญาต แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ อันนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากส่วนราชการมากกว่า ...ซึ่งในการแก้ปัญหา ส่วนกลางจะเป็นคนแก้ ปัญหาเด็กไม่ไปไม่มี ปัญหาที่เราเจอคือ การประสานงานกับหน่วยงานราชการมากกว่า อีกปัญหาคือ ครั้งนี้นับคะแนนช้ามาก เริ่มช้ามาก เด็กนักเรียนไม่ไหวจะกลับบ้าน แล้วก็มี การนับข้ามวัน ซึ่งเราจะปรับอาสาสมัครให้น้อยลง แล้วคุยกับเอไอเอสในเรื่องการรวมคะแนน⁵³

ชุตินธรา วัฒนกุล กล่าวว่า

กกต. กลางไม่สามารถควบคุม กกต. จังหวัดได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์และลักษณะการสื่อสารเป็นระบบราชการมาก ตรงนี้ค่อนข้างเป็นปัญหาแล้วอย่างกกต.เอง ตอนเราเข้าไปคุยก็จะแจ้งจำนวนกระดานให้ว่าแต่ละเขตจะมีเท่านี้ กระดานเป็นหัวใจของเรา ถ้ากระดานเปลี่ยนรูป แผนที่วางไว้เรื่องกำลังคนจะเปลี่ยนทันที⁵⁴

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบคือ

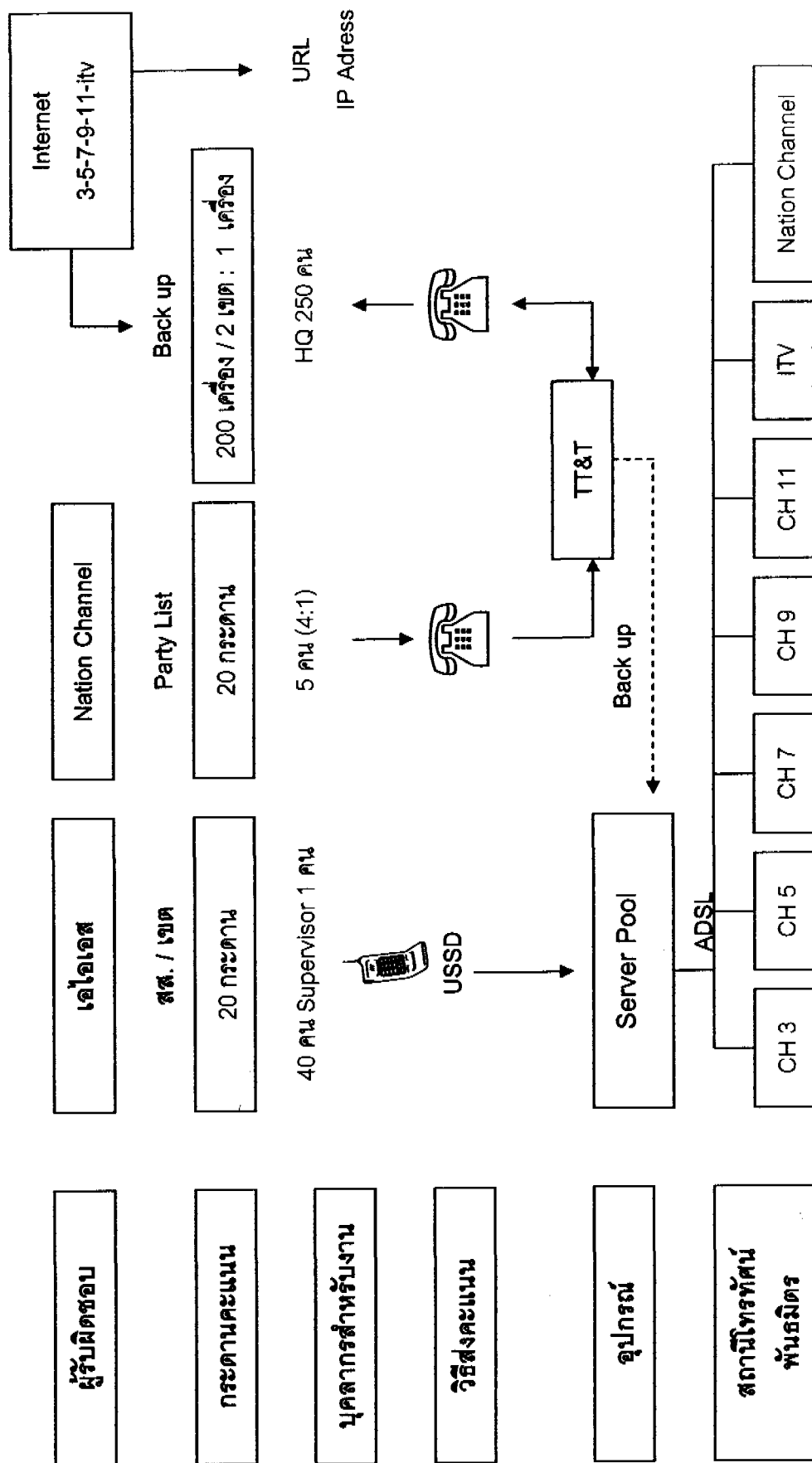
...คนที่ไปเก็บคะแนนไม่เข้าใจวิธีใช้...ยิ่งตอนทั่วประเทศนี้ เยอะมาก เทรนคนมากมาย อย่าเข้าใจผิดคิดว่าทุกคนเข้าใจเหมือนกันหมด ก็มีบางคนอาจจะยังไม่ค่อยถูกบ้าง แต่ข้อมูลพื้นฐาน (Data base) ของเราออกแบบ (Design) เป็นตารางแยกกันหมด เราพอรู้เลยว่า นับไปสักพัก ทำไมคะแนนตรงนี้นันยังว่างอยู่ มันเกิดปัญหาคนที่เฝ้าคะแนนกระดานนี้ไม่เข้าใจหรือเปล่า แต่ไม่ต้องห่วงเขาจะมีผู้ควบคุม (Supervisor) ด้วย คอยดูการนับคะแนนของแต่ละคนที่เฝ้ากระดานตรงนั้นด้วยว่ามีการติดต่อประสานงานกัน เกิดอะไรขึ้น แบตเตอรี่หมดหรือเปล่า ชิม (Sim Card) มีอะไรทำไมถึงไม่ส่งมา ก็จะเป็นปัญหาสัพเพเหระแต่แก้ไขได้⁵⁵

⁵³ สัมภาษณ์ สุกัญญา กุ้งวาน, ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด เนชั่น แชนแนล, 22 เมษายน 2548.

⁵⁴ สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายเนชั่น, 25 มีนาคม 2548.

⁵⁵ สัมภาษณ์ สุวิทย์ อารยวิไลยพงษ์, กรรมการผู้อำนวยการสำนักพัฒนาธุรกิจสื่อสารไร้สาย, 1 เมษายน 2548.

ภาพประกอบที่ 6.1
แสดงขั้นตอนการรายการเลือกตั้งทั่วไปปี 2548

3. การประเมินผล

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการประเมินผลคล้ายกับการรายงานการเลือกตั้งผู้ว่าฯ โดยจะเน้นประเมินผลจากการร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นหลังจบงาน ชูตินธรา วัฒนกุล หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายฯ กล่าวว่า

หลังจบการรายงานผลแล้วมีการนัดประชุมว่ามีข้อผิดพลาดอะไรบ้าง บรรลุเป้าหมายไหม ประมาณ 80-90% เราก็บอกค่อนข้างเต็มปากว่า มันประสบความสำเร็จ เนื่องจากว่าพอคะแนนขึ้นทุกช่องสามารถแสดงผล (Display) คะแนนได้ แต่ก็จะมีปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ต้องแก้ไข ก็ดำเนินการแก้ไขกันไป ภาพรวมก็ถือว่าประสบความสำเร็จทั้งสองงาน⁵⁶

นอกจากรายละเอียดการบริหารงานกลุ่มพันธมิตรของการรายงานผลการนับคะแนน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรข้างต้นแล้ว จากการสัมภาษณ์เจาะลึกยังพบว่า มีกลุ่มตัวอย่าง 3 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสำคัญในการบริหารงานการร่วมเป็นพันธมิตรในครั้งนี้ว่า “หลักสำคัญ คือ ความจริงใจ ทุกคนจริงใจต่อกัน ทุกคนเห็นปัญหาเหมือนกัน เมื่อเห็นเหมือนกันก็ต้องเอาปัญหามาคุยกัน เมื่อเห็นด้วยกันก็จบไป”⁵⁷

อีกความเห็นหนึ่งเป็นเรื่องของการการใช้หลักของงบประมาณและค่าใช้จ่าย กล่าวคือ หลักอะไรที่มันดูแลมันไม่ได้แข่งขันกัน แข่งขันกันแล้วผลมันเท่าๆ กัน เราก็ต้องเป็นพันธมิตรดีกว่า ถ้าเราทำเองก็จะแพงขึ้น แพงแล้วถามว่า ถ้าเราไม่เป็นพันธมิตรกับเขาแล้วเราเด่นไหม เราก็ต้องมาประเมิน ถึงบอกว่าการนับคะแนนเมื่อมันไปนับที่จุดๆ เดียวกัน มันก็ไม่ได้แข่งขันกัน แล้วเราจะไปเสียเงินรายเดียวทำไม คนก็เพิ่มเป็นสองเท่า คนของพันธมิตร คนของเราเอง ก็ใช้คนคนเดียวกันไม่ดีกว่าหรือ ที่มันถูก มันก็ต้องดูเรื่องเงิน เพราะการลงทุนแต่ละครั้ง เราก็ต้องจำกัดค่าใช้จ่าย⁵⁸

⁵⁶ สัมภาษณ์ ชูตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่ายฯ, 25 มีนาคม 2548.

⁵⁷ สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

⁵⁸ สัมภาษณ์ สมชีพ พงศ์คุณ, หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 5 เมษายน 2548.

ความเห็นสุดท้ายของหลักสำคัญในการบริหารงานเป็นของ จัตรชัย ตะวันธรงค์ ที่กล่าวว่า “พันธมิตรสำหรับผม คือ วิน วิน (Win Win) ถ้ามีวินคนหนึ่ง ขาดทุน (Lose) คนหนึ่งไม่ได้ หรือวินคนหนึ่งอีกคนต้องให้ความช่วยเหลือ (Subsidy) ก็ไม่ได้ มันต้องวินทั้งคู่ถึงจะเรียกว่าจินเนอयी เรียกว่า พันธมิตร”⁵⁹

6.3.3 ผลที่ได้จากการร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการรายงานผลนับคะแนนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในภาพรวมเราพอใจสูงถึง 90% เนื่องจากบางตัวเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับเรา เป็นเรื่องของคะแนนมาช้า การประท้วงที่หน่วย ขณะเดียวกันที่เกิดเหตุตรงนั้น เรายังงานได้ด้วย เนื่องจาก เรามีผู้ควบคุม (Supervisor) คุณสรี้อยเขตสรี้อยคน เป็นตัวแทนเราที่ติดต่อกับเราตลอด เราจะรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ณ จุดเลือกตั้ง...และผลที่เห็นได้คือ ต้นทุนลดลง ในแง่ผู้ชมเราพยายามสร้างให้มั่นใจว่าคะแนนที่ได้จากเราเป็นคะแนนจริงมาจากการนับจริง ...เนื่องจากเป็นระบบที่ดีที่สุดในปัจจุบัน ผู้ชมสบายใจเรื่องคะแนน คุณดูช่องไหนในพันธมิตรคุณก็ได้ เหลืออย่างเดียวคือเลือกหน้าจอกันเอง ไปแข่งกันตรงนี้มากกว่า ซึ่งก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์⁶⁰

สุภาพชาย บุตรจันทร์ กล่าวว่า มันก็เป็นโฉมใหม่ทางการเมืองการรายงานผลการเลือกตั้ง เดิมเราแข่งขันกันเขาเป็นเขาตาย ที่สุดแล้วก็มีเสียงวิจารณ์ตามมาเยอะมาก ณ เวลานั้นเห็นข้อผิดพลาดตรงนั้นก็มารวมมือกัน เป็นมิติใหม่ในการรายงานผลเลือกตั้ง เป็นที่พอใจของทุกฝ่ายทุกฝ่ายในที่นี้หมายถึง ฝ่ายของพันธมิตรแล้วก็ทาง กกต. เขาก็พอใจเพราะเขาควบคุมได้ง่าย⁶¹

⁵⁹สัมภาษณ์ จัตรชัย ตะวันธรงค์, บรรณาธิการบริหาร สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี, 29 มีนาคม 2548.

⁶⁰สัมภาษณ์ วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, รองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, 28 มีนาคม 2548.

⁶¹สัมภาษณ์ สุภาพชาย บุตรจันทร์, ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 26 มีนาคม 2548.

ชุตินธรา วัฒนกุล ยังมีแนวความคิดที่ความสอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้น คือ “ในแง่ดี ก็คือมองว่า ถือเป็นนิมิตใหม่ของสื่อโทรทัศน์เมืองไทยที่มีการจับมือกันทำการรายงานผลคะแนนเลือกตั้ง”⁶²

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 2 ท่านให้ความเห็นที่มีความสอดคล้องกันในประเด็นของการแข่งขันที่นำมาซึ่งการร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ โดยสมชีพ พงศ์คุณ กล่าวว่า “การจะเป็นพันธมิตรเราก็จะดูว่า มันมีอะไรที่ไม่ควรหรือควรเท่านั้นเอง ถ้าดูแล้วไม่ได้เป็นการแข่งขัน...ผลออกมามันเท่าๆ กัน เรื่องอะไรเราจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในตรงนั้น ...ทุกคนก็ต้องดูว่ามันประหยัดทุน”⁶³

ส่วนทองทศ มหามนตรี กล่าวว่า

โดยรวมก็ถือว่าอย่างน้อยก็ไม่ต้องไปแข่งกันในเรื่องที่ไม่ควรแข่ง อย่างน้อย บางอย่างเราก็ร่วมกันได้ เรามาสู้กันที่เนื้อหาดีกว่าว่า คะแนนเหมือนกัน ใครมีปัญญาออกกราฟฟีกดีกว่าก็ชนะไป แต่จริงๆ แล้วก็ถือว่าใกล้เคียงกัน อยู่ที่ว่าใคร ยืนยาวตลอด อย่างช่อง 11 นี่ 24 ชั่วโมง...เข้าเป็นช่วงๆ รายงานตลอด⁶⁴

จากผลการศึกษาที่ได้แสดงมาทั้ง 3 บทนั้น ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพ และนักวิชาการในบทถัดไป เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ โดยเฉพาะเพื่อเป็นการวิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นของการบริหารสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ด้วยกลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจในอนาคต

⁶²สัมภาษณ์ ชุตินธรา วัฒนกุล, หัวหน้าโครงการรายงานการเลือกตั้งเครือข่าย, 25 มีนาคม 2548.

⁶³สัมภาษณ์ สมชีพ พงศ์คุณ, หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการออกอากาศ สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 5 เมษายน 2548.

⁶⁴สัมภาษณ์ ทองทศ มหามนตรี, บรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 18 มีนาคม 2548.